Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

הײַנט 8 זײַטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 297/1292 | Łódź, Wtorek, 27 grudnia 1927 r. | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ג טבת תרפ"ח | Nr. 297/1292

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

אנטיסאוויעטישער באלטישער פערבאנד?

די בערלינער צייטונג „רול" שרייבט וועגען א באלטישען בלאק מיט פוילען בראש.

בערלין, 26 (ספ. טעל.) דער היגער „רול" שרייבט:

„דער סאוויעטישער געזאנדטער אין עסטלאנד, פעטראווסקי האט געמאכט א סענסאציאנעלע ענטדעקונג מכּוח דער ארגאניזירונג פון א באלטישען בלאק מיט פוילען אין דער שפּיץ. דער דאזיגער בלאק וועט טראגען א בולט אנטי-סאוויעטישען כאראקטער. בעת דער לעצטער סעסיע פון פעלקער-ליגע-ראט אין גענף איז צווישען פילסודסקי'ן און דעם לייטער פון דעם פינלענדישען גענעראל-שטאב,— וועלכער איז ספּעציעל צוליב דעם געקומען קיין גענף,— געשלאסען געווארען א מיליטערישער אפּמאך, וואס וועט גענומען ווערען אלס יסוד פון קינפטיגען באלטישען בלאק. א וויכטיגע בעדייטונג פאר דער פויליש-פינלענדישער דערנעהנטערונג האט די ענדערונג פון דער רעגירונג אין פינלאנד, און דאס בעשטימען אלס אינערן-מיניסטער דעם געזאנדטען אין פוילען, פּראקאפּע, וועלכען מ'האלט פאר א גרויסען פוילען-פריינד. פעטראווסקי פערזיכערט ווייטער, אז אין דער נאהענטסטער צייט דארף מען דערווארטען א דערנעהנטערונג צווישען פוילען און ליטע. די בעציהונגען צווישען פוילען און עסטלאנד טראגען שוין לאנג א זעהר פריינדליכען כאראקטער, און ביידע מלוכות פיהרען א געמיינזאמע אנטי-סאוויעטישע פּאליטיק. עס בלייבט אויסען נאר איין לעטלאנד, נאר ס'איז גאר קיין ספק נישטא, אז אויך זי וועט געצוואונגען זיין אנצושליסען זיך אין אנטי-סאוויעטישען באלטישען פערבאנד".

„פּראוודא" וועגען בעסאראביע.

מאסקווע, 26. (ספּעצ. טעל.) „פּראוודא" שטעלט זיך אפּ אויפ'ן צעהנטען יאהר-טאג ווען רומעניען האט צוגענומען בעסאראביען.

ערשט נישט לאנג, שרייבט די „פּראוודא", האט א פויערן-דעפּוטאט ערקלערט אין פּארלאמענט, אז די בעסאראבער פויערים לעבען איצט פיל ערגער, ווי בעת דער צארישער הערשאפט אפילו. דאס בעווייזט דעם פולען באנקראט פון דער רומענישער הערשאפט אין בעסאראביען, סיי אויפ'ן ווירטשאפטליכען און סיי אויפ'ן קולטורעלען געביט.

די „פּראוודא" פאדערט אויף די בעסאראבישע פויערים, זיי זאלען דורך א רעוואלוציאנערער אנשטרענגונג אראפּווארפען פון זיך די רומענישע הערשאפט און זיך פעראייניגען מיט סאוו.-רוסלאנד.

פערבאנד פון די יודישע אקאדעמישע פעראיינען

לטובת דעם יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט.

ווארשא, (י. ט. א.) דער צענטראלער אויספיהר-קאמיטעט פון די יודישע אקאדעמישע הילפס-ארגאניזאציעס אין פוילען האט אויף זיין לעצטער זיצונג בעשלאסען אקטיוו צו בעטייליגען זיך אין די ארבייטען פאר'ן יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט אין ווילנא, דורך ווערען א מיטגליד פון „יוואו" און ארויסלאזען אן'אויפרוף צו אלע אקאדעמיקער מיט דער ווענדונג אקטיוו מיטצוארבייטען אין דער פּראקלאמירטער אינסטיטוט-וואך און בייהילפיג זיין ביים זאמלען יודישע קולטור אוצרות.

אין זאקאפּאנע ברענט -- דער יקרות. דער פראסט — נישט איבעריג.

זאקאפּאנע, 26 (א. וו.) זינט עטליכע טעג בלאזט אין די טאטרען א ווארעמער בארג-ווינט. אין די בערג זענען זיך די שנייען צוגאנגען. אויך אין זאקאפּאנע האט דער פראסט אבגעלאזט. די טעמפּעראטור איז עטליכע גראד העכער פון זערא.

די בעוועגונג דארט איז א קאלאסאלע. די צוקערניעס און קאוויארניעס זענען איבערפולט. ערב חגא זענען אנגעקומען פון פערשידענע זייטען, צוויי טויזענד טוריסטען. אין די צוגען איז א מורא'דיגע ענגשאפט.

אגב איז דא פעסטגעשטעלט געווארען א נייער ווינטער-פּרייז-קוראנט, לויט וועלכען דער אויפהאלט אין א פּענסיאנאט 1-טע קאטעגאריע קאסט 20 זל., 2 קאטעגאריע – 16 זל., 3 קאטעגאריע 13.80 זל. פאר א מעת-לעת. א צימער אין א האטעל 1 קאטעגאריע קאסט 9.90 זל., 2 קאטעגאריע 6.60 זל. און 3 קאטעגאריע 5.40 זל. א מעת-לעת.

די הינדענבורג-אמנעסטיע.

בערלין, 26 (ספּ. טעל.) די „אפיציעלע פּרייסישע פּרעסע-דינסט" טיילט מיט, אז די צאהל אמנעסטירטע צוליב דעם 80-יעהריגען געבורטס-טאג פון מלוכה-פּרעזידענט הינדענבורג איז געשטיגען מיט 2000 מאן. ס'איז ארויסגעגעבען געווארען א ספּעציעלע פעראָרדנונג, אז די אמנעסטירטע זאלען בעפרייט ווערען פאר די חגאות.

בעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער ג. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט., פּראגנט אנאליזען פון קאל, אורין, ליכעץ א. א. וו.
אורין-אנאליז — 4 זל.

נאך די געשעהענישען אין פּתח-תקוה.

א פאדערונג צו בעפרייען די ארעסטירטע יודישע ארבייטער.

ירושלים, 26. (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) אויף דער זיצונג פון ועד-הלאומי זענען ארומגערעדט געווארען די געשעהענישען אין פּתח-תקוה.

ס'איז אנגענומען געווארען א שארפען פּראטעסט געגען דער האנדלונג פון דער פּאליציי בנוגע די יודישע ארבייטער, און ס'ווערט געפאדערט צו בעפרייען די 17 ארעסטירטע יודישע ארבייטער.

א מיטעל צו ווערען אויסגעוועהלט.

אפשר וועלען זיך אונזערע קאנדידאטען מיט איהם בענוצען

בערלין, 26 (א. וו.) אין דער געגענד פּפעפינגען (אין ווירטענבערג) איז פארגעקומען א זעלטענער זעלבסטמארד-פאל, וועלכער איז בעזונדערס אינטערעסאנט צוליב די מאטיווען, הלמאי ער איז בעגאנגען געווארען. די בעפעלקערונג פון פּפעפינגען גרייט זיך צו וועהלען א בירגערמייסטער, און די גאנצע שטאט געהט שוין דרייבער כאראם א לענגערע צייט. לעצטענס האט א פרוי פון איין קאנדידאט, וועלכער האט זעהר וועניג שאנסען געוועהלט צו ווערען, מורא-האבענדיג פאר א דורכפאל פון איהר מאן, זיך אריינגעווארפען אין פערפרוירענעם טייכעל. מען האט זי, זעלבסטפערשטענדליך, גאר לייכט פון דארט ארויסגעראטעוועט, און עס קאן זיין, אז דער פאל וועט הויבען די שאנסען פון איהר מאן.

— געוואלד, וואו נעמט מען אין לאדז א פערפרוירענעם טייך?!

ארעסטירט 400 פּערזאן.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן באמבען-אטענטאט אין בוענאס-איירעס.

בוענאס-איירעס, 26 (ספּ. טעל.) בעת די אטענטאטען אויף די 2 בענק זענען 4 פּערזאן דערהרג'עט און 30 שווער-פערוואונדעט געווארען.

ביז איצט זענען ארעסטירט 400 פּערזאן. די שולדיגע זענען אבער דערווייל נאך נישט ענטדעקט געווארען.

עס איז געמאכט געווארען א פּרוב אויפצורייסען א דריטע באנק, איבער די באמבע האט נישט עקספּלאדירט.

דעלעגאציע פון פוילען צו דער זיצונג פון „אגודת ישראל" אין בערלין.

ווארשע, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספּאנדענט) היינט איז אפּגעפאהרען קיין בערלין צו דער זיצונג פון צענטראל-ראט פון „אגודת ישראל" א רייה אנגעזעהענע אגודה-טוער פון פוילען און דערונטער דער ה' רצד. פּרידענזאן פון לאדז.

8-טונג, האנדווערקער!

דער טערמין אויסצוקויפען

פאטענטען אויפ'ן יאהר 1928

ענדיגט זיך דעם 31. ד. ח. און לויט דער פעראָרדנונג פון דער שטייער-קאמער, וועט דער טערמין נישט פערלענגערט ווערען.

דעריבער ליגט אין אייער אינטערעס וואס פריהער זיך צו בעזארגען מיט א פאטענט.

דער סעקרעטאריאט פון צענטר. יוד. האנדווערקער-פערבאנד (פּאלודניאווא 4).

152

דער סעקרעטאריאט איז טעטיג טעגליך, אויסער שבת, פון 10–2 און פון 5–9 אוו.

צענטר. סוחרים- און פאבריקאנטען-פערבאנד

אויף דער לאדזער וואיעוואודזטווע (פעטריקאווער 10)

סוחרים- און פאבריקאנטען-פערבאנד

פון דער לאדזער אומגעגענד (פּאלודניאווא 15).

מיר מאכען בעקאנט אלע אונזערע מיטגלידער פון ביידע פעראייניגטע פערבאנדען, אז

אויסקויפען פאטענטען

פאר'ן יאהר 1928

קען מען אין דער קאסע פון די פעראייניגטע פערבאנדען, פעטריקאווער 10, ביז'ן 29-טען דעצעמבער ד. י.

די פערוואלטונגען

פון ביידע פעראייניגטע פערבאנדען.

153

אין א שיך-געשעפט

ווערט א טיכטיגע

פערקויפערין געברויכט.

אפּפערטען אונטער H.W.

אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג.

אנ'ארט

צו שלאפען, עווענטועל

מיט בעקעסטיגונג.

צו ערפאהרען סאלנא 11,

וו. 23, פארטער.

144

די אונגאַרישע כוליגאַנעם לאָזען נישט אָפּ

און דראָהען מיט טויט די סענאַטאָרן, וואָס וועלן שטימען געגן „נומערוס-קלויזוס"

בודאַפּעשט, 26 (טעלעגראַפיש דורך יט"א) היינט האָבען אַלע מיט-גלידער פון סענאַט בעקומען דראָהונגס-בריף, אין וועלכע ס'ווערט געוואָרענט, אַז די סענאַט-מיטגלידער זאָלען נישט שטימען געגען וועלכעס ס'איז ענדערונ-גען אין „נומערוס קלאַוזוס".

יעדער סענאַטאָר,—ווערט געזאָגט אין די בריף,—וואָס וועט שטימען געגען דעם „נומערוס-קלאַוזוס" אָדער פערלייכטערונגען אין איהם וועט געטויט ווערען אויף דער גאַס.

צי וועט עס העלפען?

מען נעהמט זיך פאַרט צו די סטודענטען-כוליגאַנעם.

בוקאַרעשט, 26 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) דער אוניווערזיטעט-סינאַד האָט אָנגענומען אַ בעשלוס, אַז אַלע סטודענטען, וועלכע זענען פעראורטיילט געוואָרען דורכ'ן געריכט פאַר רויבע-רייען און פראָפּאַגירען פערשידענע היילינגטימער וועלען אויף שטענדיג אויסגעשלאָסען ווערען פון אַלע רומע-נישע הויכשולען.

די, וועלכע וועלען דורכ'ן געריכט פער'משפּט ווערען פאַר שטערען די עפענטליכע רוה, וועלען אויסגעשלאָסען ווערען פון די אוניווערזיטעטען אויף 1 יאָהר.

„אַ חרפּה פאַר'ן רומענישען געריכט!"

די סטודענטען פּראָטעסטירען פאַר די „צו שאַרפע" אורטיילען בנוגע זייערע חברים-פּאָגראָמשטשיקעס.

בוקאַרעשט. 25 (ספּ. טעל.) דער אורטייל איבער די סטודענטען פאַר זייער אָנטייל אין די פּאָגראָמען אויף יודען האָט אַרויסגערופען אַ גוואַלדיגע אויפרעגונג צווישען די סטודענטען. די סטודענטען האַלטען אָפּ פער-זאַמלונגען און נעמען אָן פּראָטעסט-רעזאָלוציעס. אויף די פערזאַמלונגען הערט זיך אויסרופען: „אַ חרפּה פאַר'ן רומענישען געריכט!"

די אוניווערזיטעט-מאַכט האָט אויסגעהאָנגען אַ מעלדונג, אַז ס'זענען פערבאָטען פערשידענע סטודענטען-פערזאַמלונגען. די רעגירונג האָט פערבאָטען גאַסען-דעמאָנסטראַציעס. דאָך גרייטען די סטודענטען אויף מאָרגען עפענטליכע דעמאָנסטראַציעס.

די ווייטערדיגע פּראָצעסען וועלען זיך אָנהויבען דאָנערשטאָג.

באָמבען-אַטענטאַטען אויף בענק אין בוענאָס איירעס.

בוענאָס איירעס. 25 (ספּ. טעל.) היינט זענען דאָ פאָרגעקומען איינער נאָכ'ן צווייטען צוויי באָמבען-אַטענטאַטען: אויף דעם פעדעראַל רעזערוו באַנק, בעת וועלכען ס'זענען פערוואונדעט געוואָרען 20 פּערזאָן און אַ שעה אַרום אויף באַנק אָף באָסטאָן. בעת'ן צווייטען באָמבען-אויפרייס זענען פער-וואונדעט געוואָרען 8 פּערזאָן. די אָנפאַלער זענען נישט געכאַפּט געוואָרען.

קאָמוניסטען ווערען געקעפּט.

פּעקין, 24 (אַ.וו.) מ'מעלדעט פון האַנקאָו, אַז דאָרט האָט מען ווידער נעקעפּט 15 קאָמוניסטען, צווישען זיי 5 יונגע פרויען. די אַרעסטען און עקזע-קוציעס פון קאָמוניסטען דויערען ווייטער.

די לויה פון וולאַדימיר טיאַמקין

פּאַריז, 26. (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) די לויה פון פערשטאָרבענעם וולאַדימיר טיאָמקין וועט פאָרקומען דינסטאָג דעם 27-טען.

טיאָמקין וועט קומען צו קבורה נע-בען דעם קבר פון ד"ר מאַרמאָרעק.

שיפס-געזעלשאַפטען זענען בעגרעניצט אין זייערע רעכט.

וואַרשאַ, 26. (טעלעפאָניש דורך י.ט.א) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן נייעם עמיגראַציע-געזעץ זענען שטאַרק בע-גרענצט געוואָרען די רעכט פון די שיפס-געזעלשאַפטען.

די געזעלשאַפטען. וועלכען האָבען דאָס רעכט נאָר צו פערקויפען שיפס-קאַרטען.

אינפאָרמאַציעס וועלען קענען ער-טיילען נאָר עמיגראַציע-געזעלשאַפטען, צווישען זיי אויך די צענטראַל יודישע עמיגראַציע-געזעלשאַפט „יעאַס", וועל-כע האָט אויך אַנ'אָפּטיילונג אין לאָדז אויף פּאָלודניאָווא 8.

די יודען אין קלויזענבורג ניצול געוואָרען פון אַ נייער געפאַהר.

בוקאַרעשט, (י.ט.א.) דער „אַדוועראול" טיילט מיט פון קלויזענבורג: דער אָרטיגער ראַבינאַט האָט מיטגעטיילט דער מאַכט, אַז ביי אַ געוויסען שי-לער פון אַ מיטעל-שולע געפינען זיך פערשידענע חפצים, וואָס זענען צוראַבירט געוואָרען אין דער שוהל.

די בעאַמטע האָבען דורכגעפיהרט אַ רעוויזיע ביי דעם שילער און צוגע-נומען ביי איהם די זאַכען, וועלכע זענען דערנאָך איבערגעגעבען געוואָרען דעם ראַבינאַט. נאָך דעם איז דער שילער פערשוואונדען געוואָרען אויף אַ קורצער צייט, און דאָס האָבען געוויסע עלעמענטען אויסגענוצט פאַר אַ פינסטערער אַגי-טאַציע. צווישען אַנדערן האָט אַ קלויזענבורגער צייטונג, אָרגאַן פון דער ליבע-ראַלער פּאַרטיי, אָפּגעדרוקט אַנ'אָנפראַגע צום ראַבינאַט, וואָס איז געשעהען מיט דעם שילער. צום גליק, שרייבט ווייטער דער „אַדוועראול", האָט זיך דער שילער גלייך אָפּגעזוכט, ווען נישט, ווער ווייסט, וואָס פאַר אַ פּאָלגען עס וואָלטען דער-פון אַרויסגעקומען.

די צייטונג פרעגט, וואָס פאַר אַ מיטלען די רעגירונג האָט אָנגענומען מיט'ן צוועק נישט צו דערלאָזען אַזאַ מין אַגיטאַציע און וואָס זי האָט בדעה צו טון, כדי אָפּצוּוואַרפען דעם פאָרוואורף פון אַ צווייפּנים'דיגער פּאָליטיק, וועל-כע בעשטעהט דערין, דאָס די צענטראַלע רעגירונג אין בוקאַרעשט פעראורטיילט די אַנטי-יודישע אַגיטאַציע, בעת די פּראָווינץ-פּרעסע זעצט פאָר ווייטער די פערברעכערישע אַגיטאַציע.

די פּלענאַרע זיצונג פון צענטראַל-ראַט פון „טאָז"

א פּראָיעקט צו שאַפען אַנ'אַלוועלטליכען יודישען געזונדשוץ-פערבאַנד.

וואַרשאַ, (י.ט.אַ.) אויף דער לעצ-טער זיצונג פון דעם צענטראַל-ראַט פון „טאָז" אונטער דעם פאָרזיץ פון ד"ר ג. לעווין מיט'ן אָנטייל פון 21 דעלע-גאַטען פון די קרייז-קאָמיטעטען פון „טאָז" זענען נאָכ'ן רעפעראַט פון דר. ל. וואולמאַן וועגען די וויכטיגסטע פּראָבלעמען פון דער „טאָז-טעטיגקייט אין פּוילען אָנגענומען געוואָרען פאָל-גענדע בעשלוסען:

פערבינדען אַנ'ענגען קאָנטאַקט מיט די יודישע פּראָפעסיאָנעלע אוןווירט-שאַפטליכע פעראיינען אין לאַנד און אַריינציהען זיי אין קרייז פון דער טעטיגקייט פון „טאָז", אויפפאָדערן די יודישע ראַטמענער אין די שטאָט-ראַטען צו זאָרגען וועגען פערגרעסערן די שטי-צע פון די „טאָז"-אַנשטאַלטען; אָנער-קענען, אַז די איצטיגע מעהרהייט אין די יודישע קהלות האָט וועניג בעוואוסט-זין פאַר די צילען און אויפגאַבען פון „טאָז", געגען וואָס דער צענטראַל-ראַט פּראָטעסטירט צום ענערגישסטען און פאָדערט די אָפּטיילונגען פון דער גע-זעלשאַפט אין לאַנד צו בעקעמפען מיט אַלערליי מיטלען די שטעלונג פון די דאָזיגע גרופּען אין די קהלות בנוגע דער טאָז-טעטיגקייט, צוטרעטען פון פריהלינג 1928 אויפצובויען אַ סאַנאַ-טאָריום פאַר טובערקולאָז-קראַנקע אויף דעם אייגענעם פּלאַץ פון „טאָז" אין אָטוואָצק און שאַפען אַ ספּעציעלען קאָ-מיטעט פאַר דעם צוועק מיט'ן אָנטייל פון קאָמפּעטענטע מעדיצינישע און טעכנישע פאַכמענער; איבערשיקען דעם „אָזע"-פערבאַנד אין בערלין און דער „הדסה" אין ארץ-ישראל דעם פּראָיעקט פון אַנ'אַלוועלטליכען יודישען געזונד-שוץ-פערבאַנד מיט דער ביטע די פראַ-גע צו בעטראַכטען און מעלדען דעם ראַט זייער שטעלונג אין דער דאָזיגער פראַגע.

דער צענטראַל-ראַט האָט אויך אויס-געדריקט דער עקזעקוטיווע און דעם גענעראַלען סעקרעטאַריאַט זיין דאַנק-באַרקייט פאַר זייער ענערגישער טע-טיגקייט, וועלכע האָט פערטיפט און פערפולקאָמט די אַרבייט פון „טאָז" אין לאַנד אין פערגאַנגענעם יאָהר און בע-שטימט דעם בודזשעט פון דער געזעל-שאַפט אויפ'ן ערשטען קוואַרטאַל 1928 י.

פאַר אַ נידערלאַגע אין קאַטאָוויץ ווערט א

יונגע קראַפט

פון דער מאַנופאַקטור-בראַנזשע

מיט דער קענטניש פון דער פּוילישער און דייטשער שפּראַך, געזוכט. אָפערטען אונטער "105" אין אדמי-ניסטראַציע פון דער צייטונג.

138

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט

M. KARABANOW

זאַמענהאָף 31 (אין הויף) טעלעפאָן 09-59

היילט, פּלאָמבירט ציינער, נעמט אַרויס ציינער אָהן שמערצען. קינסטליכע ציינער אָהנע גומען און רעפּאַראַטורען ווערען שנעל און ביליג אויסגעפיהרט.

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 8 אין אָוונט

לעטשניצע פּרייזען. בעראַטונג אומזיסט. 195

מעבעל | קויפט נישט קיין | מעבעל

מעבעל

בעפאָר איהר איבערציינגט אייך נישט איז מיין

44 מעבעל-געשעפט 44

נאַדאַנסקאַ (דלוגאַ)

טעלעפאָן 62-56

CH. ŁAZNIK

ווּאוּ ביי מיר קענט איהר געקומען פערשידענע מעבעל שעהן גוט און ביליג.

בעמערקונג: אויך קויפט איך פערשידענע מעבעל, דיוואַנען, פּאָלצען, ניי-מאַשינען, סאַמאָוואַרען, אנציגער א. א. וו. אויך אַ מאָל די העכסטע פּרייזען. קומט און איבערציינגט אייך.

סקלאַד פון קופּער-בלעך און פערשידענע מעטאַלען

WŁADYSŁAW RATNER

Łódż, ul. Sienkiewicza № 29, tel. 64-54 i 5-66

עמפּפעהלט די געעהרטע קונדשאַפט:

קופּערנע און מעשענע בלעכען נאָרמאַלע גרעסען אין אַלע שטערקען.

קופּערנע בלעכען אין ספּעציעלע מאָסען אויף באַד-אייוועען, אויף דאַכובקעס און אויף באַלאָנען צו זאָדאַ-וואַסער.

קופּערנע און מעשענע פּרענטעס יעדע שטערקע, ווי אויך קופּערנע קאָלבעס.

מעשענע רוירען פון פערשידענע מאָסען.

ענגליש צין אין בלאָקען און שטאַנגען, לייט-צין, ווייס-מעטאַל, אלומיניום, צינק-פּליטען, בליי, ווי אויך אַנדערע מעטאַלען.

קופּערנע בלעכען אין מאָסען און פּאַסאָנען לויט בעשטעלונג ליפער איך דירעקט פון קאָניעצפּאָלער וואָלצאָווניע אין פערלויף פון אַ פּאָר טעג.

אכטונג: כ'קויף פאַר מזומן יעדען קוואַנטום קופּער-שמעלץ, ראָט-גוס און מעש, ווי אויך אַלטע צינק-בלעך, בליי און אויך מעטאַל-אַשען.

106

Lekarz-Dentysta

JAKÓB KARMAZYN

ul. Południowa 2.

פאַר פערזיכערטע אין קראַנקען-קאַסע ספּעציעלע הנחות.

ביים בעשטעלען קינסטליכע ציינער, ווערען אומזיסט געהיילט די ציינער און בעזייטיגט קראַנקע וואָרצלען אָהן שמערצען.

בעראַטונג אומזיסט.

פעלץ-ווערקשטעל פון ח. האַכענבערג קאַמיענאַ-גאַס 2

נעהמט אָן אַלערליי קירזשנער-אויסאַרבייטונגען לויט די נייעסטע אויסלענדישע פאַסאָנען און פיהרט אויס רעעל און צו קאָנקורענץ-פּרייזען. ספּעציאַליסט פון פּאָקען-מאַנטלען, פּאָקענע היטלעך ווי אויך שטריימלעך.

מיט אכטונג ח. האַכענבערג, קאַמיענאַ 2, פראָנט-געוועלב.

אַ מביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען!

קען מען קויפען אַלערליי פעלץ-וואַרען

...... נאָר ביי דער לאַנג-יעהריגער פירמע ......

ל. ב. פּעפּער, ווסכאָדניאַ 42.

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגע-פיהרט פּינקטליך און רעעל.

עלטערן!

פאַר 3 זלאָטעס אַ וואָך ווערט געלערנט מיט קינ-דער וואָס לערנען אין פאָלקס-שולען: חומש, רש"י נ"ך משניות, גמרא יהדות היסטאָריע, רעדען און שרייבען העברע-איש און יודישע בריוו זעלבסט צוזאַמענשטעלען דורכ'ן בעוואוסטען אָרטאָדאָקסישען העברעאישען לעהרער י. ד. ראַ-ווענפעלד, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 6 קווער אָפּ. רעכטס 2 שט. בעט. ס'ווערן אויך אָנגענומען אנפענגער פון 5 יאָהר אן

אַ שטרענג רעליגיעזע ערציהונג! ערפאָלג גאַראַנטירט!

לאָדז. 2/ז דעצעמבער 1927.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 27 דעצעממבער 1927

...ער קאָנגרעס
ניי־אימיגראַנטען=גזירות.

אין װאַשינגטאָן האָט זיך געעפענט ...ער יער קאָנגרעס (פּאַרלאַמענט). אַ ...גבלעמען וועט ער דאַרפען לע... אַ סך שוועריגקייטען וועט ער ...ען בייקומען.

...בער פאַר אַרבייטס-סעקרעטאַר דיי... און פאַר קאָנגרעסמאַן אַלבערט דזשאָנסאָן איז בלויז דאָ איין פּראָבלעם. ...אָס איז אימיגראַציע. אויך האָבען זיי ...בלויז איין זאָרג: ווי אַזוי דורכצופיהרען געזעצען, וואָס זאָלען נאָך מעהר פאַרשפּאַרען די טויערען פון אַמעריקע אויף אַלע זייטען, און ווי אַזוי נאָך מעהר צו פאַרביטערען דאָס לעבען פון דעם אימיגראַנט, וואָס וואויגט שוין אין די גרעניצען פון דער אַמעריקאַנער רעפּובליק. אינגאַנצען זענען אין לעצטען יאָר אַריינגעקומען 335,000 אימיגראַנטען. אַ באמת קליינע צאָהל פאַר אַזאַ רייך לאַנד. אָבער דאָס איז נאָך אַלץ צופיל פאַר די הערן אימיגראַנטען-פרעסערס. בלויז אַ העלפט פון אָט דער צאָהל זענען געקומען פון אייראָפּע. די איבעריגע פון אַנדערע לענדער אויפ'ן אַמעריקאַנער קאָנטינענט. ווילען די דייוויס און דזשאָנסאָנס בעגרעניצען די איינוואַנדערונג פון די אַמעריקאַנער שכנ'ישע מדינות. מען זאָל מאַכען קוואָטעס פאַר קאַנאַדע, מעקסיקאַ און אַנדערע.

דייוויס וויל אויך נישט אָפּלאָזען פון זיין ליבלינג-פּראָיעקט, און ער וועט ווידער פאָרשלאָגען, אַז די אימיגראַנטען זאָלען מוזען זיין רעגיסטרירט. זיין פּראָיעקט איז ביז איצט דערווייל דורכגעפאַלען. מאַנכע קאָנגרעס-לייט און סענאַטאָרען זענען נישט בעגייסטערט פאַר'ן פּראָיעקט. שוין צופיל פאַרלעצט ער דעם פּרינציפּ פון אַמעריקאַנער פרייהייטליכקייט. מען ווייס, אַז אַ פּאַספּאָרטען-סיסטעם — דאָס איז אייגענטליך דער מיין און דער זין פון דעם רעגיסטראַציע-פּלאַן — פאַר אויסלענדער מוז פיהרען צו אַ פּאַספּאָרטען-סיסטעם פאַר אַלעמען, אויך פאַר בירגער. און מען איז עפּעס נאָך נישט צוגעגרייט צו אימפּאָרטירען פון דער נישט-שטאַרק בעליבטער אייראָפּע דוקא איינע פון איהרע מיאוס'טע אינסטיטוציעס און געוואוינהייטען.

צי איז דאָ אַ געפאַהר, אַז די רעגיסטראַציע זאָל דורכגעהן אין קאָנגרעס דאָס מאָל?

עס גלויבט זיך נישט. די פּרעזידענט וואַהלען זענען שוין נישט הינטער בערג. 1928 דאַרפען זיי פּאַרקומען. עס איז שווער זיך פאָרצושטעלען, אַז די קאָנגרעסלייט און סענאַטאָרען, ווי אימיגראַנטען-פיינדליך זיי זאָלען נישט זיין, זאָלען זיי דוקא וועלען אַרויסרופען דעם צאָרן פון דער איינגעוואַנדערטער בעפעלקערונג מיט דער איינפיהרונג פון אַ פּאָליציי-סיסטעם.

דאַגעגען — האָבען די ניי-געפּלאַנטע אימיגראַציע-בעשרענקונגען יאָ שאַנסען. אַ קוואָטע-געזעץ פאַר קאַנאַדע און מעקסיקאַ איז מעגליך. דייוויס און דזשאָנסאָן מאַלען שרעקליכע בילדער וועגען דעם, ווי גרויסע צאָלען אימיגראַנטען שמוגלען זיך דורך אָט די לענדער. כאָטש עס איז בעוואוסט, אַז שטרענגער ווי די וואַך איז איצט ביי דער אַמעריקאַנער לאַנד-גרעניץ, קאָן זי שוין גאָרנישט זיין. אָבער אַ סטראַשונעק איז עס. און די אַמעריקאַנער געזעצגעבער זענען זעהר ציטעריג. און שרעקעדיג— ווען עס קומט צו דער געפאַהר פון אימיגראַנטען.

דער עיקר—דער אימיגראַנטען-שונא שלאָפט נישט. זיין מה אַרבייט און פּלאַנעוועט.

ט.

Dr. med. M. GLAZER
ul. ZIELONA Nr. 6
טעלעפאָן 45-49
הויט-און ווענערישע קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 8—9.30, 12—2 און 7—8 אַוו.

איוואו דער גרויזאַמער קומט אָן...
נאָוואַטשינסקי טריאומפירט איבערן בין השמשות פון די יודען אין רוסלאַנד,

דער יום-טוב-אַרטיקעל פון נאָוואַטשינסקי'ן אין „דווא-גראָשע" איז געווידמעט „דעם אויפוואַכענדען אַנטיסעמיטיזם אין רוסלאַנד און דער נקמה, וואָס גרייט זיך איבער די ביז-איצטיגע „יודישע" מושלים פון דער גרויסער מדינה.

אין אָנהויב פון זיין אַרטיקעל ברענגט נאָוואַטשינסקי דריי ידיעות: 1) דער הויפּט-קאָמאַנדיר פון אוקראַיִנישען מיליטער-ראַיאָן גענעראַל יונה יאַקיר איז אָפּגעזאָגט געוואָרען פון זיין אַמט, 2) דער שעף פון סאָוויעטישען גענעראַל-שטאַב איז געצוואונגען געוואָרען זיך אָפּצוזאָגען אין דימיסיע צוליב זיין חבר'ן זיך מיט דער יודישער אָפּאָזיציע און 3) אויף דער זיצונג פון צ. ק. פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, נאָכ'ן לעצטען 15-טען פּאַרטיי-צוזאַמענפאָהר איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ „פּאָליטיש-ביוראָ", אין וועלכען ס'געפינט זיך נישט קיין איין יוד. נאָוואַטשינסקי מאַכט דערפון די געהעריגע אויספיהרען און דערמאָנט, אַז אין דעם פּלאָמבירטען וואַגאָן, וואָס איז אין אַפּריל 1917 געגאַנגען פון דער שווייץ קיין רוסלאַנד, האָבען זיך אויף 24 פּערזאָן געפונען 14 יודען.

נאָוואַטשינסקי זעהט דעם אונטערגאַנג פון דער יודישער הערשאַפט אויף דער גאַנצער ליניע. ער ווייזט אָן אויף אַן ערצעהלונג פון אַ סאָוויעטישען שרייבער אַ געוויסען מאַלישקין, וועלכער איז דורך און דורך אַנטיסעמיטיש און אַלס סימבאָל פון אַלדאָס בייז ווערט פאָרגעשטעלט אַ געוויסער ישעיהו טשוזאַק (פרעמדער). און נאָוואַטשינסקי שרייט אויס: וואָס איז, צום טייוועל! צי איז דער גייסט פון פורישקעוויטש'ן אַריינגעדרונגען אין דעם יונגען סאָוויעטישען אויטאָר...

נאָוואַטשינסקי האַלט, אַז אַלע סאָוויעטישע אויטאָרען זענען ווייסע גוואַרדייצעס אין רויטע מאַסקעס, וועלכע נעהמען נקמה פון דעם טריומפירענדען ישראל פאַר דעם איצטיגען גיהנם פון 100-מיליאָניגען פאָלק: „יאָ, רוסלאַנד כאַפּט זיך אויף פון דעם צעהן-יעהריגען קאָשמאַר, פון לעטאַרגישען שלאָף. זי ווייסט שוין וועמענס קרבן זי איז, ווער ס'האָט איהר געוואָרפען אויף דר'ערד, געבונדען און ווי אַ וואַמפּיר אויסגעזויגען פון איהר דאָס לעבעדיגע הייסע בלוט. גענעראַל יונה יאַקיר, דער געוועזענער פריזיער וועט מעהר נישט הערשען, פאַר דעם דאָזיגען קאַנאַליע וועלען מעהר אין קיעוו נישט דעפילירען די רויטע אַרמייצעס און די אונטערטעניגע פאַר'בהמה'טע סלאַוויאַנער. ס'ווערט שוין ערגיץ אין וואַלד געהאַקט אַ בוים אויף אַ תליה, אויף וועלכער יונה וועט אויפגעהאָנגען ווערען.

גלייכצייטיג, אינפאָרמירט ווייטער דער בעריהמטער פּאַמפלעטיסט, האָט ראָזאַ ראַדעק פאַרלוירען איהר פּאָסטען אין דער בער.ינער געזאַנדשאַפט און מאַדאַם קאַמעניעוו אַלס לייטערין פון די מוזעאומס אין מאָסקווע, גלייכצייטיג איז אין מאָסקוואַ פּעראורטיילט געוואָרען דער דירעקטאָר פון דער מלוכה-דרוקעריי פישעלעוו, גלייכצייטיג ווערען פיל ציוניסטען פאַרשיקט אין די ווייטע סיבירער גובערניעס און אין פאַרשידענע טורמעס האָבען זיי אָנגעהויבען אַ הונגער - שטרייק (שמואל לעווין).

אין די מאָסקווער קאַבאַרעטען ווערט אַמייסטען אויסגעלאַכט דער יודישער נעפּמאַן און דער יודישער „אַפּאַראַטשיק".

און דאָס פאָלק ישראל — שרייבט נאָוו. — וואָס האָט דערפיהלט, אַז עס געהט שוין אַראָפּ פון טראָן, האָט זיך אָנגעהויבען צו אַסעקורירען אויף אַנ'אַנדער זייט. אין בערלין, למשל, איז אַלפרעד נאָסיג אַרויסגעטרעטען מיט אַ טעזיס, אַז די סאָוויעטישע סעמיטען טאָר מען נישט אידענטיפיצירען מיט די אייראָפּעאישע סעמיטען, אין דעם זין שרייבט אויך אַ געוויסער מאַנדעל, אויך ביקערמאַן רעדט וועגען פּאַטריאָטיזם פון די רוסישע יודען און פּרובט זיך אָפּצוגרעניצען פון די רוסישע באָלשעוויקעס. די יודען פיהלען שוין אין דער לופט דאָס פאַלען פון באָלשעוויזם און פאָראויסזעהענדיג, וואָס עס געהט אויף רוסלאַנד, פאַרזיכערען זיי זיך אפילו אויף דער ווייטער צוקונפט.

„דער אַנטיסעמיטיזם אין רוסלאַנד וואַקסט פון חודש צו חודש, פון וואָך צו וואָך, אין אַ פיבערהאַפטען טעמפּאָ, די סאָוויעטישע רעגירונג בעזייטיגט שנעל און דיסקרעט די יודישע הויכע בעאַמטע פון אַלע אַמטען, ביי וועלכע זיי דאַרפען זיך צוזאַמענטרעפען מיט דער איינגעבוירענער בעפעלקערונג. די יודישע בעאַמטע בלייבען אין דער דיפּלאָמאַטיע, אין דער אָפּיציעלער ליטעראַטור, אין דעם רעגירען מיט קונסט, טעאַטער, קינאָ, מ'לאָזט זיי אַרויס פון דער אַדמיניסטראַציע, מיליטער און געריכטען, אָבער אויך דאָס העלפט נישט, די אָפּיציעלע רעגירונגס-פאַרשטעהער שטורמען כסדר געגען דעם פּסיכאָז און אַנטיסעמיטישער אָנשטעקונג און דאָס העלפט נישט. מ'בעזייטיגט אומעטום די יונה יאַקירס. ס'קומט יום-כפור. צוליב דעם וואָס מ'וויל אַרויסציהען עפּיס אַ הלואה אין אַמעריקאַ וועט סטאַלינס רעגירונג מוזען אָנגעהמען פאָרזיכטיגקייטס-מיטלען אינ'ם בעקעמפען דעם נייעם פּסיכאָז. די יונה'ס און די טשוואַטשיקס וועלען אַרויסגעשיקט ווערען קיין קיסלאָוואָדסק און גלייכצייטיג אונטערשטיצען די יודישע קאָלאָניזאַציע און מיט דעם וועט זי אויך אונטערלעגען אַ ניי פייער פון פאָלקסצאָרן, ס'קומען איצט אויף זיי, אויף די יודען שווערע אומברחמנות'דיגע צייטען, זייער רעזשים ענדיגט זיך. דער גרויזאַמער איוואַן קומט אָן פון די אונצעהלבאַרע מאַסען פון רוסישען פאָלק".

אָט אַזוי טריאומפירט נאָוואַטשינסקי שוין בעצייטענס איבער די צוקונפטיגע צרות פון די יודען. ער בעלעקט זיך ביי דער וויזיע פון די מעשים, וועלכע ס'וועלען אויפטון די אָנקומענדיגע גרויזאַמע איוואַנעס. אָבער אַזוי „אָפּטימיסטיש" זענען נאָך אפילו נישט די רעאַקציאָנערסטע קרייזען פון די רוסישע עמיגראַנטען אין אויסלאַנד.

דער האַנדעל מיט לעבעדיגע סחורה.
סענסאַציאָנעלער בעריכט פון קאָמיטעט ביי'ם פעלקער-בונד צו בעקעמפען פרויען האַנדעל.

די אוממאָראַלישע פרוי, יענער אומגליקליכער קרבן פון מענליכער בעסטיאַליטעט און עקאָנאָמישע אומשטענדען, וועמעס עגזיסטענץ די אַזוי-גערופענע שעהנע געזעלשאַפט זוכט צו פאַרלייקענען, האָט פלוצלינג, ווי אַ פינסטערער געשפענסט, זיך בעוויזען אין דער עפענטליכקייט—און די וועלט שטורעמט מיט איהר, פאַריזער, גענפער און אַנדערע דיפּלאָמאַטען געהען-אַרום ווי אָהן קאָפּ און אַלץ צוליב דער אוממאָראַלישער פרוי, וועלכע האָט פאַר אַ ווייל פאַרלאָזען דעם שמוציגען גיהנום פון זינד און האָט אַרויסגעשטעלט איהר געפאַרבט פנים, אַז מענשען זאָלען איהר זעהן.

וואָס איז געשעהען? אַ קלייניגקייט. עס איז פון לאַנג געווען בעוואוסט. אַז דער פעלקער-בונד האָט בעשטימט אַ קאָמיסיע צו אונטערזוכען דעם פרויען-האַנדעל פון דער גאַנצער וועלט. מאַנאַטען-לאַנג האָט די קאָמיסיע געאַרבייט אין אַלע הויפּטשטעדט פון אייראָפּע. נאָרד- און זיד-אַמעריקע, כינע און יאַפּאַן און אין אַלע אַנדערע וועלט-טיילען, און האָט געזאַמעלט דעם מאַטעריאַל. מיט צוויי מאָנאַטען צוריק איז דער בעריכט, אָנגעפילט מיט זעלטען-ערשיטערענדע איינצעלהייטען וועגען מענשליכער בעסטיאַליטעט און ליידען, פאַרטיג געוואָרען. אָבער דאָ איז עפּעס געשעהן.

דער בעריכט איז געווען אַזוי הימעלשרייענד-פאַרדאַמענד צו די פאַרשידענע רעגירונגען, וועלכע ערלויבען דעם האַנדעל מיט לעבעדיגער סחורה, אַז די הויכע בעאַמטע פון דער ליגע האָבען זיך דערשראָקען און געזוכט דעם בעריכט צו אונטערדריקען. פראַנקרייך און בראַזיליע, די צוויי לענדער, וועלכע זענען אַמטרויעריגסטען בעריהמט מים זייער אויסגעלאַסענקייט, האָבען אַמשווערסטען געאַרבייט דורך זייערע דיפּלאָמאַטען, צו פועל'ן, אַז דער בעריכט זאָל נישט פאַרעפענטליכט ווערען.

גאַנץ מעגליך אַז דער סקאַנדאַל מיט דעם אומגעהויערען פרויען'האַנדעל, וואָס געהט אָן אין אַלע ציוויליזירטע לענדער, וואָלט דערשטיקט געוואָרען, ווען אַ טשיקאָווע מעשה פּאַסירט נישט. אַ געוויסען גענפער צייטונגס-מאַן איז געלונגען צו קריגען אַ בעשרענקטע צאָל קאָפּיעס פון דעם געהיימען ראַפּאָרט, און ער האָט עס פריוואַט אָנגעבאָטען צו פאַרקויפען פאָרטרעטער פון אויסלענדישע צייטונגען. די גרויסע זשורנאַלען האָבען זיך אָנגעכאַפּט ווי אָן אַ מציאה, און אַזוי איז דער סוד אַרויס.

אַזוי דערוויסט מען זיך, אַז ניו-יאָרק וועמעס פּאָליציי בעריהמט זיך, אַז ס'איז איהר געלונגען צו אונטערדריקען פּראָסטיטוציע, איז אין אמת'ן פאַר אַ צייט לאַנג און אין אַ געוויסער מאָס אויך איצט, אַ צענטער פאַר אַנ'אינטערנאַציאָנאַלער ווייסע-שקלאַפען - באַנדע. זיי מאַסקירען זיך אונטער דעם טיטעל פון טעאַטער-מענעדזשערס.

מיידלעך, מעהרסטע מיידלעך אין זייערע יונגע יאָהרען, טראָגען זיך אַרום מיט אַמביציעס צו ווערען אַקטריסעס. נוצט די באַנדע אויס דעם דאָזיגען געפיהל. זי אַנאָנסירט אין די ענגלישע צייטונגען, אַז אַ „מוזיקאַלישע טרופּע" ווערט אָרגאַניזירט מיט'ן צוועק צו גאַסטראָלירען אין איצט אַמעריקאַנער הויפּטשטעדט. הונדערטער מיידלעך, זעהענדיג אַז זיי האָבען אַ געלעגענהייט צו מאַטעריאַליזירען זייערע אַמביציעס מעלדען זיך — און די באַנדע טוט שוין דאָס איבעריגע.

בלויז די יונגסטע, שעהנסטע און נאַאיוויסטע ווערען אויסגעקליבען, און אַ „טרופּע" ווערט צוזאַמענגעשטעלט, נאָר אַ קורצע ווייל פון אונטעררעכט, וואָס בעשטעהט אין לערנען די מיידלעך פאַרשידענע אומאָנשטענדיגע טענץ, ווערען זיי אָפּגעשיקט אַלס אַ „טרופּע" קיין אַרגענטינע. אָדער צו דער טרויעריג-בעריהמטער מעקסיקאַנער אויסגעלאַסענער שטאָט, וואו האַזאַרד און פּראָסטיטוציע איז געזעצליך ערלויבט, טיאַ קואַנאַ, ביי'ם גרעניץ פון מעקסיקאַ. געוועהנליך מאַניפּולירען די טעאַטער-מענעדזשערס. אַז די געשעפטען זאָלען כלומרשט געהן שלעכט. די טרופּע ווערט דאַן אויפגעלייזט. די אָרימע מיידלעך, פאַרלאָזען און אַליין אין אַ פרעמדער שטאָט, פאַלען דאַן גרינג אַלס קרבנות, נאָר אַ פּאָר וואָכען הונגערן געבען זיי זיך אונטער און לאָזען דעם „טעאַטער-מענערזשער" טאָן מיט זיי וואָס ער וויל. ער פאַרקויפט זיי דאַן אַלס לעבעדיגע סחורה צו די אומאָנשטענדיגע הייזער, און מיט קעשענעס אָנגעשטאָפּט מיט בלוטיג געלט, קעהרט ער זיך צוריק אום נאָך ניו-יאָרק ווייטער אַריינצונאַרען נאַאיווע קינדער און זיי אָרגאַניזירען אין אַ צווייטער „טרופּע".

ווי דער ראַפּאָרט, וועלכער איז ענדליך פאַרעפענטליכט געוואָרען ציינט, געפינען זיך אַזעלכע אומגליקליכע מיידלעך-קרבנ'ות אין די זיד-אַמעריקאַנער שטעט, אין די טויזענדער.

אָבער דער האַנדעל בעגרעניצט זיך נישט בלויז אין ניו-יאָרק אָדער זיד-אַמעריקאַ. ער איז אינטערנאַציאָנאַל. דערצעהלט דער ראַפּאָרט וועגען דעם פאָלגענדען כאַראַקטעריסטישען פאַל:

אַ דייטשע מיידעל איז פון אַ גריכישער פרוי אָנגאַזשירט געוואָרען אַלס טענצערין אין אַ אַטענער טעאַטער. ווען דאָס מיידעל איז אָנגעקומען אין אַטען, הויפּטשטאָט פון גריכענלאַנד, האָט זי אויסגעפונען. אַז דער „טעאַטער" איז אַ ביליגער טאַנץ-זאַל, וואו שאַרפע געטראַנקען און פּראָסטיטוציע געהען האַנד אין האַנד. דאָס אומגליקליכע מיידעל איז געצוואונגען געווען זיך אונטערצוגעבען און נאָך אַ קורצער צייט איז זי געפאַלען אַ קרבן, ווי טויזענדער אַנדערע מיידלעך פאַר איהר.

דער צושטאַנד אין אַמעריקע גופא, אינ'ם לאַנד. איז פאַרהעלטנישמעסיג צופרידענשטעלענד. אויסגעלאַסענקייט און אומאָנשטענדיגקייט איז נישט אויסגעראָטען געוואָרען. אָבער וועגען ווייסשקלאַפעריי אין דעם אַמאָליגען זינען, הערט מען נישט מעהר.

דער „מען-עקט", דאָס געזעץ, וואָס מאַכט פאַר אַ פאַרברעכען דאָס איבערפיהרען אַ פרוי פון איין שטאַט צום אַנדערען שטאַט פאַר אוממאָראַלישע צוועקען, האָט געגעבען אַ טויט-קלאַפּ דעם אָרגאַניזירטען ווייסע-שקלאַפען-האַנדעל אין די פאַראייניגטע שטאַטען. אַ „מעקלער" קאָן מעהר נישט אויפכאַפּען לעבעדיגע סחורה אין איין שטאָט און טראַנספּאָרטירען אין אַנ'אַנדערער, ווי ס'האָט זיך אַ מאָל מיט יאָהרען צוריק געפיהרט. די פּראָסטיטוציע, אַלס אַנ'אינסטיטוציע, בליהט אָבער אָנגעזעהן פון דעם אין אַלע גרויסע און אפילו קליינע אַמעריקאַנער שטעט.

ווי שטוינענד עס מעג קלינגען, איז ניו-יאָרק פאַרהעלטנישמעסיג איינע פון די מאָראַליש-ריינסטע שטעט אין פאַרגלייך מיט אַנדערע צושטאַנדען, וועלכע הערשען אָפּען אין שיקאַגאָ, קליוולאַנד

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

לאדז
27 דעצעמבער 1927

דאס לאדזער לעבען

לאדז
27 דעצעמבער 1927

27 דינסטאג ג טבת תרפ"ח	דעצעמבער זון-אויפגאנג 7.44 זון-אונטערגאנג 3.26 לענג פון טאג 10.11

צוגאב-קאמיסיע

פאר 1883 ביז 1906.

(ב) מארגען קומט פאר אויף טראוּגוטא 10 א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר מאנספערשוינען געבוירען אין די יאהרען 1883 ביז 1906, וועלכע האבען דעם 1 סעפטעמבער ה. י. געוואוינט אין די קאמיסאריאטען 1, 2, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14.

צו דער קאמיסיע דארפען זיך שטעלען די אלע, וועלכע האבען נאך ביז איצט נישט רעגולירט זייער בעציהונג צו מיליטער-דינסט, האבען נישט קיין מיליטער-ביכלעך און זענען נאך קיינמאל נישט געשטאנען פאר קיין פאבאר קאמיסיע.

ניי-יאהר-דעפעשען.

(מ) דעם 31 ד. ח. וועלען אויף דער פאסט אנגענומען ווערען ספעציעלע גראטולאציע - דעפעשען קיין אמעריקא. די דעפעשען וועלען מוזען געשריבען ווערען לויט א פעסטגעשטעלטען טעקסט, וועלכער געפינט זיך אויף דער פאסט. אזא גראטולאציע-דעפעשע קיין אמעריקא וועט קאסטען 9 זל.

פועלי-ציון

געשאפען א וואהל-קאמיטעט

זונטאג איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון פראפ. פעראיינען, קולטור-אינסטיטוציעס, פערברויכס-קאאפעראטיווען, פראדוציר-קאאפ., בוי-קאאפעראטיווען, ביבליאטעקען און אנדערע. די קאנפערענץ האט בעטראכט די פראגע וועגען די פארשטעהענדע וואהלען צום סיים. נאך א דיסקוסיע איז געוועהלט געווארען א וואהל - קאמיטעט פון 35 פערזאן, געזעלשאפטליכע טוער פון פערשידענע אינסטיטוציעס און פעראיינען.

די פעראייניגונג

פון די צוויי סוחרים-פעראיינען

(–) נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון די פערוואלטונגען פון די איצט פעראייניגטע סוחרים-פעראיינען – פיעטרקאווער 10 און פאלודניאווע 15. אויף דער זיצונג זענען ענגילטיג ערלעדיגט געווארען א רייה פראגען, וואס האבען א שייכות צו דער פעראייניגונג פוןביידע סוחרים-פעראיינען.

עטאט

אויפ'ן יאהר 1926.

(–) פון 27 דעצעמבער ביז'ן 4 יאנואר 1928 וועט אין דער גמינע-קאנצעלאריע אויסגעלעזט ווערען די 5-טע ליסטע פון עטאט-רעגיסטער אויפ'ן יאהר 1926. די ליסטעס וועט מען קענען בעקוקען פון 9–12 א זייגער יעדען טאג, רעקלאמאציעס וועלען אנגענומען ווערען ביז'ן 13-טען יאנואר, נאך דעם טערמין וועלען קיין שום רעקורסען נישט אנגענומען ווערען.

אפטייקען-דיזשורען.

(§) היינט בײנאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: עפשטיין, (פיעטרקאווער 225); בארטאשעווסקי, (פיעטרקאווער 95); מ. ראזענבלום, (ציגעלגאס 12); גארפיין, (וואכאדניא 54); י. קאפראווסקי, (נאוואמיעסקא 15).

הכנות צו די סיים-וואהלען.

אונטערגעשריבען די וועהלער-ליסטעס. — פערזאמלונג פון די פארזיצערס פון די וואהל-קאמיסיעס.

נעכטען אין אוונד איז אין זאל פון שטאט-ראט פארגעקומען א פערזאמלונג פון די פארזיצערס פון די וואהל-קאמיסיעס.

די פערזאמלונג האט געעפענט דער פארזיצער פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע ריכטער קארווין-קאראטקעוויטש, וועלכע האט בעקענט די פארזיצערס פון די קאמיסיעס מיט זייערע אויפגאבען אין דער פארוואהל-צייט און אויך אין די טעג פון די וואהלען צום סיים און סענאט.

די פארזיצערס האבען בעקומען דאס גאנצע נויטיגע מאטעריאל און אויך שרייב-מאטעריאלען. די קאמיסיעס וועלען אמטירען יעדען טאג פון 4 ביז 10 אוונד.

ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז אויף דער פערזאמלונג האבען געפעהלט עטליכע פארזיצערס. אויב זיי וועלען אויך נישט קומען אין זייערע קאמיסיעס, וועלען זיי לויט'ן געזעץ בעשטראפט ווערען מיט 400 זלאטיס שטראף יעדער.

§

צוגאב-ליסטע אין די וואהל-קאמיסיעס.

(§) צוליב דעם וואס פיל מיטגלידער פון די וואהל-קאמיסיעס האבען צוגעשיקט צום פארזיצענדען פון דער הויפט - וואהל - קאמיסיע בערעכטיגטע רעזיגנאציעס, איז פארגעקומען א זיצונג פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע, אויף וועלכע ס'איז בעשלאסען געווארען צוזאמענצושטעלען א צוגאב-ליסטע פון מיטגלידער אין די וואהל-קאמיסיעס.

לאדזער „אגודה" קאנפערירט וועגען א נאציאנאלען בלאק.

(–) ווי מען גיט אונז איבער, רופט די „אגודה" אויף היינט די ערשטע קאנפערענץ וועגען שאפען א יודישען נאציאנאלען בלאק.

צו דער דאזיגער קאנפערענץ זענען איינגעלאדען פארשטעהער פון סוחרישע און ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס.

באנדיטען-אנפאל אויף יוליוש-גאס

די באנדיטען האבען זיך אבער דערשראקען און זענען אנטלאפען.

זונטאג בייטאג, ארום 4 א זייגער האבען אונבעקאנטע אנגעקלאפט אין טיר פון דער וואוינונג פון ה' זאץ (יוליוש-גאס 4) א נ'אינהאבער פון א מאנופאקטור-געשעפט. די טיר האט געעפענט פרוי זאץ, וועלכע איז אליין געווען אין דער היים.

די אומבעקאנטע האבען ארויסגעכאפט רעוואלווערען און דראהענדיג דער פרוי זאץ, געפאדערט, זי זאל זיי ארויס געבען דאס געלד, וואס געפינט זיך אין שטוב. פרוי זאץ איז איבערראשט געווארען און האט נישט בעוויזען אריין צולויפען אין שטוב. די באנדיטען זענען געבליבען שטעהן ביים איינגאנג. דערווייל האבען זיי בעמערקט, ווי עמיץ געהט ארונטער פון צווייטען שטאק. די באנדיטען האבען זיך איבערגעשראקען און אנטלאפען. דאן ערשט האט פרוי זאץ, וועלכע איז אביסעל געקומען צו זיך, אויפגעהויבען א געשריי. ס'זענען זיך צונויפגעלאפען די שכנים, מ'האט באלד ארויסגערופען פאליציי, וועלכע האט זיך געלאזט זוכען די באנדיטען, אבער אהן ערפאלג.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט אז די וואוינונג פון ה' זאץ איז אבסערווירט געווארען זייט א לענגערער צייט. ארום 4 א זייגער, ווען ה' זאץ איז ארויס פון שטוב, האבען די באנדיטען-גנבים, וועלכע זענען געווען אינפארמירט, אז אין דער וואוינונג איז דא מזומן, אנגעקלאפט אין טיר, כדי זיך צו איבערצייגען, צי אין דער וואוינונג איז עמיץ פאראן. ווען זיי האבען דערזעהען, אז די פרוי זאץ איז דא, האבען זיי בעשלאסען זי צו טעראריזירען און בעקומען דאס געלד.

די פאליציי האט אדורכגעפיהרט רעוויזיעס אין א רייה גנב'ישע מ'ינות. די באנדיטען זענען דערווייל נישט ענטדעקט געווארען.

מיסיאנערען האבען איהם פערפיהרט.

געלד אויף א וועב-שטוהל זוכט ער אין ווילנא.

אין ווילנער „טאג" געפינען מיר דאס פאלגענדע רעדאקציאנס-בילדעל, וואו דער העלד איז אונזערער, א לאדזער:

„די טיר עפענט זיך נישט דרייסט און א פער'חושכ'טער, איינגעהויקערטער יוד קומט אריין אין רעדאקציע. ער קוקט זיך ארום אויף אלע זייטען, צי קיין זייטיגער הערט נישט און זעהט נישט, און בעשליסט זיך ענדליך ארויס צוגעהן מיט'ן לשון.

שטאמען שטאמט ער פון לאדז. איז מיט א צייט צוריק פערפיהרט געווארען פון די מיסיאנערען. וועגען איהם איז אויך געווען אין די ווארשאווער צייטונגען. לאנג, זאגט ער, וועגען דעם צו דערצעהלען. געווען אמאל א יוד א סוחר, שפעטער געווארען אנ'ארימאן. קורץ גערעדט, איצט וויל ער צוריק ווערען א יוד. פאהרט ער ארום פון שטאדט צו שטאדט, בעוויזט די בעשטעטיגונגען פון די רבנים, מאכט א גראשען צו א גראשען און שיקט אב אהיים. ער האט שוין 400 גילדען, מוז אבער האבען 1000 גילדען אויף א וועב'שטהול, אבער גראד אין ווילנא האט ער קיין מזל נישט געהאט. די רבנים ווילען איהם דא קיין צעטעל נישט ארויסגעבען. איינער האט איהם שוין יא ארויסגעגעבען א צעטעל אויף 5 גילדען אין צדקה גדולה, האט ער דארט בעקומען 2 גילדען און דאס איז אלץ.

וואס וויל ער פון אונז? מיר זאלען איהם געבען אנ'עצה, ווי צו מאכען אין ווילנא א ביסעל געלד. קיין צופיל צוטרוי רופט ער אבער נישט ארויס. נישט אויסגעשלאסען זאגאר, אז מיר האבען צו טון מיט א פשוט'ען שאנטאזשיסט. א נייער מין „משולח". קענען מיר איהם נאר אנ'עצה געבען, אז ער זאל זיך ווענדען אין איינער פון די צדקה-אנשטאלטען.

נישט פאר אונז קיין עסק.

10-יעהריגער יובילעאום פון דער מוזיק-סעקציע ביי „בר כוכבא".

(–) זונטאג אין אוונד איז אין לאקאל פון „מכבי" פארגעקומען די יובילעאום-פייערונג צוליב דער 10-יעהריגער עקזיסטענץ פון דער מוזיק-סעקציע ביי „בר-כוכבא".

צו דער פייערונג זענען זיך צונויפגעקומען די מיטגלידער פון דער סעקציע מיט זייערע פאמיליעס, פערוואלטונגס-מיטגלידער פון „מכבי" און פיל איינגעלאדענע געסט.

בעגריסונגס-רעדעס האבען געהאלטען: דער פארזיצענדער פון דער סעקציע ה' לובאשיצקי, ד"ר פריבולסקי, גראווע, שטראוויס, זילבער, פעטער, שולזינגער און ענד.

ס'איז אפגעגעבען געווארען דער געהעריגע כבוד דעם פערשטארבענעם גרינדער פון דער סעקציע מאיר בערמאן און זיינע זיהן, וועלכע זענען געווען אנוועזענד אויף דער פייערונג, האבען צוגעזאגט אויף ווייטער מאטעריעל און מאראליש אונטערצושטיצען די מוזיק-סעקציע ביי „מכבי". נאכדעם ווי ס'זענען פערטיילט געווארען פערשידענע אפצייכונגס-זשעטאנען האט זיך דער עולם ביי א בעשיידענער אויפנאמע משמח געווען ביז שפעט אין דער נאכט.

„יום-טוב'דיגע" שרפות.

(§) אין דער נאכט פון פרייטאג אויף שבת איז אויסגעבראכען א שרפה אויפ'ן וואקזאל פון דער לאדזער פאבריק-באהן אין דעם פריוואטען באהן-לאגער, וואס געהערט צו דער פירמע צ. הארטוויג. עס איז פערברענט געווארען א גרויסע שאפע מיט האלץ. דער היזק איז א גאנץ בעדייטענדער.

– דעם 24. ד. ח. האלב פינף נאכמיטאג איז אויסגעבראכען א שרפה אויפ'ן בוידעם פון הויז אויף אנדזשעיא 7. די סיבה פון דער שרפה—עס האט זיך אנגעצינדען דער שרפה עס וואסער-רעזערוואואר אין משך פון ב שעה צייט איז דאס פייער איינגעלאשען געווארען.

– עהערנעכטען איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער פאבריק פון טוימאן און לאנדע (פאלודניאווא 78) די שרפה האט זיך אנגעהויבען האלב צוויי ביינאכט און אין פערלויף פון א שעה צייט איז זי איינגעלאשען געווארען.

שכור'הייט

איבערגעפאהרען = געווארען.

(–) נעכטען איז אויפ'ן פאביאניצער שאסע איבערגעפאהרען - געווארען דורכ'ן טראמוואי א יונגער מאנספערשוין. מ'האט איהם ארויסגענומען פון אונטער'ן דעם טראמוואי א שווער-פערוואונדעטען מיט אפגעריסענע העגד.

אין א שווערען צושטאנד האט מען דעם איבערגעפאהרענעם אפגעפיהרט אין שפיטאל. ביז איצט האט מען נישט פעסטגעשטעלט דעם נאמען פונ'ם אומגליקליכען, ווייל ביי איהם זענען נישט געפונען געווארען קיין שום דאקומענטען. ס'איז נאר פעסטגעשטעלט געווארען, אז בעת דעם אומגליקס-פאל איז דער איבערגעפאהרענער געווען פולשטענדיג שכור.

קליינער פעליעטאן

די שאך-קרוין

אין גוי'ישע הענד.

אין שאך-מעטש פאר דער וועלט מייסטערשאפט אין בוענאס-איירעס האט אליאכין בעזיגט קאפאבלאנקא'ן. אליאכין איז א רוס, קאפאבלאנקא—א קובאנער.

עס איז נאך א גליק, וואס קאפאבלאנקא, דער געוועזענער שאך - טשעמפיאן איז א גוי, און אליאכין, צו וועמען ער האט פערלוירען זיין שאך-קרוין איז אויך א גוי. וואלט אבער חס ושלום קאפאבלאנקא געווען א יוד, וואלט זיך ביי אונז געטון חושך. דאס גאנצע יודישע פאלק וואלט זיך געדארפט אנטון אין טרויער און ארויסגעהן אין די גאסען און שרייען, אז אליאכין איז א שווינדלער, א זשוליק, א מאראוויכער, א קעשענע-גנב, א שולער און ער האט אונזער קאפאבלאנקא'ן אבגענארט. וואלט ווידער געווען אליאכין א יוד, וואלטען מיר געווען מחויב צו ערקלערען א יום-טוב איבער דער גאנצער יודישער וועלט צו פייערן דעם גרויסען יודישען זיג; און יודישע שרייבער און יודישע רעדנער וואלטען געדארפט דער צעהלען וועגען דער גרויסקייט פון יודישען פאלק און וועגען דער געוואלדיגער פעהיגקייט און גערעטענקייט פון יודישע קינדער.

מיר וואלטען געדארפט דערצעהלען, אז אומעטום זענען יודען די ערשטע און די בעסטע. יודען זענען די גרעסטע מאטעמאטיקער, די גרעסטע דאקטוירים, די בעסטע מוזיקער, די שענסטע זינגער און די געניאלסטע שאך-שפילער. און דערביי וואלטען מיר שוין אויך בעוויזען ווי אזוי יודען שאקלען אויס די גוים פון ארבעל אין אלץ, צו וואס זיי נעהמען זיך נאר, און טאמער וואלט זיך געפונען איינער, וואס וואלט פראבירט אריינווארפען א שטיקעל צווייפעל אין אונזער געוואלדיגער יודישער גרויסקייט, וואלטען מיר אלע אין איין קול געדארפט שרייען, אז ער איז א שונא ישראל, א נאציאנאלער פערעטער פון יודישען פאלק.

איצט אבער זענען מיר פון דעם אלץ פטור. נישט מיר דארפען זיך אנטון אין שווארצען און טרויערען און נישט מיר דארפען מאכען א יום טוב. עס איז נישט אונזער עסק. צוויי גוים האבען געשפילט אין שאך, האט איינער געוואונען און דער צווייטער האט פערלוירען, טא וואס געהט עס אונז יודען אן?

נאר ווען א יוד, וויל א זוך טון וועגען וואס א טרויער צו טון אין צוזאמענהאנג מיט דעם לעצטען וועטשפיל צווישען קאפאבלאנקא און אליאכין, קען ער עס געפינען.

געווען א צייט, ווען דאס יודישע פאלק האט געקיניגט אין שאך. וואו נאר א געניאלער שאך-שפילער, דארטען א יוד. דער ערשטער שאך טשעמפיאן אין דער וועלט איז געווען א יוד און אויך דער צווייטער שאך-טשעמפאן, וואס האט ביי דעם ערשטען די קרוין געוואונען, איז געווען א יוד. שטייניץ, דער בעריהמטער שאך-גאון, איז געווען דער ערשטער שאך-טשעמפיאן און לאסקער, וואס האט ביי איהם די שאך-קרוין צוגענומען, איז געווען דער צווייטער שאך-טשעמפיאן פון דער וועלט. אבער איצט, וועה איז אונז, איז די שאך-קרוין אריינגעפאלען אין גויאישע הענד. קאפאבלאנקא א גוי, אליאכין ווידער אמאל א גוי. דאס איז זעהר טרויעריג.

איין טרייסט קענען מיר נאך האבען, וואס אין אקע-שפילען זענען מיר יודען נאך אלץ די גרעסטע. אבער ווער קען וויסען, צי אין דער צוקונפט וועלען מיר אויך נישט ארויסגעשטויסען ווערען פון אקע? אמת, היינט האלטען מיר זיך נאך גאנץ פעסט אין דער אקע-וועלט, אבער ווער קען וויסען, וואס דער מארגען וועט אונז ברענגען?

צביון.

הוי, נפלה עטרת ראשנו!

בלב נשבר ונדכה הננו מודיעים על דבר האסון הגדול שקרנו בהלקח מאתנו פאר משפחתנו, החסיד הישיש הנגיד המפורסים לשבח ולתפארת המכתר ובמעלותיו התרוממות

נ"ע אברהם מענדעל ב"ר חיים אליעזר ז"ל

וואַרשאַווסקי

(בעל בית חרושת בלודז).

הלוי' תהי' היום ביום ג', ג' טבת תרפ"ח בשעה 2 אחה"צ, ממעונו פעטריקאווער 19, השרויים בצער עמוק

משפחתו המתאבלת.

נאָמינאַציעס

אין דער פּאָליציי.

(–) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דער לייטער פון דער אויספאָרשונגס־פּאָליציי קאָמיסאַר ווייער בעקומען אַ נאָמינאַציע אויף אויבער־קאָמיסאַר און דער לייטער פון דער פעלשער־בריגאַדע אונטער־קאָמיסאָר מיקאַ איז בעשטימט געוואָרען אַלס קאָמיסאַר.

פון „נושאי־המטה".

די חברה „נושאי המטה", וועלכע איז געגרינדעט געוואָרען דורכ'ן רב ר' אלי' חיים מייזעל זצ"ל און וועלכע האָט דעם ציל אָפּצוהיטען פון חילול יום־טוב און בזיון המת, פייערט איצט דעם 29־יעהריגען יובילעאום פון איהר עקזיסטענץ, אין צוזאַמענהאַנג דערמיט קומט פאָר מאָנטאָג, דעם 2 יאַנואַר 1928 אין ענגלישען זאַל אַ חנוך ספר תורה. די חברה בעט די לאָדזער יודען זיך צו בעטייליגען אין דער פייערונג.

געכאַפּט

אַ וואוֹשנעם „גאַסט".

(§) מיט עטליכע טעג צוריק איז אַרעסטירט געוואָרען דער געפעהרליכער באַנדיט און איינברעכער יאַן פּושובאַלטאָווסקי, וועלכער איז ענטלאָפען פון דעם פּאָליציי־עסקאָרט, בעת מ'האָט איהם געפיהרט אין טורמע אַריין.

מ'האָט נאָך איהם פונאַנדערגעשיקט שטעק־בריף און אַליאַרמירט אַלע פּאָליציי־פּאָסטענס אויפ'ן שטח פון לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

נאָך דעם, ווי מ'האָט געמאַכט עטליכע אָבלאַוועס, איז דזשובאַלטאָווסקי אַרעסטירט געוואָרען אין טאָמאַשאָוו. בעת מ'האָט איהם אויפסניי געפיהרט אין תפיסה אַריין, האָט ער צוריסען די קייטלעך און ווידער געפּרובט עוקר זיין. מ'האָט איהם אָבער געפּאַקט און „בשלום" צוגעשטעלט אין דער טורמע.

ער שיכּור'ט זיך אַזוי אָן,

אַז ער שיסט אויף זיינע חברים און זיך גופא.

(§) אויף שענקעוויטש 63 האָט פּאַסירט אַ זעהר טראַגישער פאָרפאַל, וועלכער איז געשעהען צוליב דעם, וואָס אַ 17־יעהריגער בחור האָט זיך אַזוי אָנגע'שיכּור'ט, אַז ער האָט נישט געוואוסט וואָס מיט איהם טוט זיך.

צום פאַבריקס־פּאַרטיער'ס 17־יעהריגען זוהן ערווין לאָהרער זענען געקומען צו גאַסט זיינע חברים ברוך הייניבעכטער און אַ געוויסער געפּערט. די בחורים זענען געבליבען אַליין אינדערהיים און האָבען אָנגעהויבען צו שיכּור'ן לאָהרער איז געוואָרען שטאַרק שיכּור און אין אַ געוויסען מאָמענט האָט ער אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און אָנגעהויבען שיסען צו זיינע חברים. די דערשראָקענע חברים זענען אַרויסגעלאָפען אין גאַס און געבּרענגט אַ פּאָליציאַנט.

לאָהרער האָט אָבער נאָכ'ן אַוועקגעהען זיך געשאָסען אין מויל אַריין. ס'איז אַלאַרמירט געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט לאָהרער'ן אין גוסס'דיגען צושטאַנד אָבגעפיהרט אין שפּיטאָל.

„אַרט"
אַרטיסטישער רעווי און קאַמער־טעאַטער
אונטער דער לייטונג פון
מ. בראַדערזאָן.

ווייסער זאַל פון
„מאָנטיפּעל"
זאַכאַדניאַ 43.
היינט ווידערהאָלונג
פון דער פּרעמיערע

היינט, דינסטאַג – 1 פאַרשטעלונג פון גראַנדיעזען,
ערפאָלגרייכען 3־טען פּראָגראַם א. נ.:

נסים מן השמים

I.
1) פּראָלאָג
2) נסים
3) מאַסקעס
4) אונט. אַ קליין ביימעלע
5) ישוב'ניקעס
6) עקסצענטריש. טאַנץ
7) בלאָפערס.
II.
8) משיח
9) טויב, טויבען־כאַפּער
10) די זון פערגעהט...
11) חסיד'שער טאַנץ
12) אַלטע שטאָדט
(גרויסע רעוויע)

מוזיקאַל. לייטער: ה. קאַן, דעקאָראַציעס און קאָסטיומען, אַרט.־מאַלערס: ד. מאַטוס און בלום. רעזשי: מ. פּולאַווער. קאָנפער.: קאַזאַנאָווער קאָנצערט־מייסטער: בייגעלמאַן.
אָנהויב 9.15 אַ זייגער אין אָוונד. די קאַסע איז אָפען פון 5 נאָכמ.

איינפאַל פון אַ משוגע'נעם יוד.

געיאַגט פון אַ שגעון־פאַנטאַזיע, טוט ער אָפּ אַ שרעקליכע זאַך

וואַרשאַ, 26. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט, פריה, בעת דעם גאָטעס־דינסט אין דעם פּויליש־קאַטשטשאָל אויף פּרעטאַ־גאַס, ראָג דלוגאַ, איז אומבעמערקטערהייד אַריין אינעווענינג אַ יוד, צוגעגאַנגען צו אַ זייטיגען אַלטאַר און מיט אויסגעשרייען: „אויג פאַר אויג" און „דאָס האָט איהר פאַר די פּאָגראָמען אין רומעניען!"–אָנגעהויבען צו שליידערן אויף דר'ערד די לייכטער פון אַלטאַר.

אַזוי־אַרום זענען עטליכע לייכטערס צושעדיגט געוואָרען.

דער עולם מתפללים, וועלכער האָט זיך נראַד געקליבען אַרויסגעהן, האָט זיך אַ וואָרף געטון אויפ'ן יודען און אַרויסגעשלעפּט איהם אויפ'ן גאַס, כדי איהם מקיים פּסק צו זיין אויפ'ן ריכטיגען אופן. דער אַרויסגעקומענער גלח האָט אָבער אַ געשריי געטון, מ'זאָל דעם יודען נישט טשעפּען.

תיכף אויפ'ן אָרט האָבען זיך אָנגעהויבען צו פערשפּרייטען ווילדע ק/אַנען וועגען דעם נעשעהעניש און וועגען יודען בכלל. די אַטמאָספערע איז געוואָרען אַ זעהר פיינדליכע.

באַלד איז אָנגעקומען פּאָליציי, וועלכע האָט אָפּגעפיהרט דעם יודען אין קאָמיסאַריאַט אַריין, און אָפּגעהיט איהם דעם גאַנצען וועג פון דעם צורייצטען המון. פּאָליציי האָט אויך אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פאָרפאַל ספּעציעל אָפּגעהיט די אָרדנונג אין גאַס.

אין קאָמיסאַריאַט איז דער יוד אַרויס מיט לשון און דערקלערט, אַז ער הייסט יעקב דימאַנט, איז 45 יאָהר אַלט און וואוינט אויף שעננאַ 88. זיין ווייב און קינדער, האָט ער געזאָגט, וואוינען אויף סמאָטשע 16. פּאָליציי האָט עס נאָכקאָנטראָלירט, און ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די אָנגעגעבענע אַדרעסען זענען פאַלשע.

ביי דעם יודען האָט מען געפונען 2 מיטאָג־בלעטער „ראַדיאָ", אין וועלכע עס זענען בעשריבען די לעצטע פּאָגראָמען אין רומעניען און ווי אַזוי די יודישע שוהלען זענען דאָרט געשענדעט געוואָרען.

אגב האָט דער פערהאַלטענער יוד אויך דערצעהלט אַז „קליינינקייט", אַז ער געהערט צו אַזאַ מין געהיימער יודישער אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט זיך געשטעלט דעם ציל זיך נוקם צו זיין פאַר דעם חילול השם אין רומעניען, און אַז ער גופא האָט זיך בעטייליגט אין אַ בעראַטונג פון 10 אָרגאַניזאַציע־מיטגלידער, וועלכע האָבען איהם בעפולמעכטיגט אַדורכצופיהרען דעם אָנפאַל אין קאָשטשאָל...

אויף די אַדרעסען, וואָס ער האָט אָנגעוויזען האָט מען ווידער קיינעם נישט געפונען.

בעקאַנטע פון דעם דאָזיגען יודען האָבען געמאָלדען אין קאָמיסאַריאַט, אַז דער אומגעלומסערטער „נקמה־נעהמער" איז שוין זייט 15 יאָהר חסר־דעה, און דאָך האָט מען איהם ביז היינט אין אָוונד נישט געשיקט אויף אָבסערוואַציע אין אַ שפּיטאָל.

אַ פּנים, אַז ס'זענען דאָ מאמינים אין דער עקזיסטענץ פון דער נקמה־אָרגאַניזאַציע...

פרייע טריבונע.

חשובער ה' רעדאַקטאָר!

ערלויבט אונז צו פערעפענטליכען אויף די שפּאַלטען פון אייער ג' צייטונג פאָלגענדען בריף, פאַר וואָס מיר דאַנקען אייך פאָראויס.

אַלס ענטפער דער אַזוי גערופענער סאָציאַליסטישער גרופּע לוין־וועבער האַלטען מיר פאַר אונזער חוב למען האמת צו דערקלערען פאָלגענדעס:

1) דעם לעצטען וויגאָניע־שטרייק האָט קייגער נישט צוּבראָכען, נאָר די אַזוי גערופענע סאָציאַליסטען, די ה"ה ל. שאַמפּאַנער און מ. האָרן! זיי זענען דאָס געוועזען די ערשטע, וועלכע זענען געקומען מיט זייער אַרבייטס־געבער און אַקצעפּטירט אַ פּיקטיוועז לוין, וועלכען ס'האָבען אַקצעפּטירט די פאָרשטעהער פון דער שטרייק־קאָמיסיע אויך סאָציאַליסטען, די ה"ה מ. קיבעל און ה' קליינבאַרט. עס מוז געזאָגט ווערען, אַז ביים קאָנטראָלירען די אַרבייט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אַלע מיטגלידער פון לוין־וועבער־פעראיין האָבען נישט געאַרבייט, אויסער ביי דעם פאָרזיצער פון די סאָציאַליסטען ה' מ. קובעל.

2) דער לוין־וועבער־מייסטער־פעראיין און די שטרייק־קאָמיסיע פון די אַרבייטער האָבען בעשלאָסען אַדורכצופיהרען אַ שטרייק אויף דאָפּעל־טיכער און ווידער איז דער שטרייק געבּראָכען געוואָרען נאָר אַ דאַנק דעם „סאָציאַליסט" מ. קויפמאַן, וועלכער האָט דעמאָראַליזירט די מיטגלידער.

3) די סאָציאַליסטישע גרופּע איז אויסגעשלאָסען געוואָרען נישט צוליב איהרע אַנשויאונגען, נאָר צוליב דעם, וואָס דורך זייערע דעמאָראַליזאַציע און סקאַנדאַלען האָבען זיי געשטרעבט צו אַ פולשטענדיגער צושפּליטערונג פון פעראיין; נישט דערפאַר, וואָס די ה"ה סאָציאַליסטען האָבען נישט געשטימט פאַר דער פאָלקס פּאַרטיי זענען זיי אויסגעשלאָסען געוואָרען. אמת איז, אַז די דערמאָהנטע „סאָציאַליסטען" זענען אויסגעשלאָסען געוואָרען אויף אַ פערזאַמלונג פון לויהן־וועבער, אין וועלכער עס האָבען אָנטיילגענומען איבער 200 לויהן־וועבער, נאָר כדי איינמאָל פאַר אַלע מאָל זיך פרייצומאַכען פון די „סקאַנדאַליסטען".

4) דער פ"צ ש. לצווין, איז ביים היינטיגען טאָג אַנ'אַרבייטער ביי יענעם און גלייכצייטיג סעקרעטאַר אין סאָציאַליסטישען האַנדווערקער־פעראיין; דאָס זעלבע קאָן אויך געזאָגט ווערען וועגען מ. שאַמפּאַנער, וועלכער אַרבייט ביי זיין פאָטער און פערנעהמט דעם אַמט פון קאַסירער אין דעם זעלבען האַנדווערקער־פעראיין.

עס פרעגט זיך, ווי קומט עס, אַז אַרבייטער זאָלען אָנפיהרען מיט האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציעס, אפילו סאָציאַליסטישע?

מיט דרך ארץ

פערוואַלטונג פון לויהן־וועבער מייסטער־פעראיין, בזשעזש. 7.

Dr. RÓŻANER
ספּעציאַליסט פאַר הויט־, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוועכע.
היילונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען און דיאַטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
עמפּ־אָן פון 8–10 און 5–8, פרויען פון 3–4,
וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

ווענן די קאמיסיעס ביים „אורזשאנד ראזיעמטשי"

וואס דארפען זיי זיין און וואס זענען זיי?

(א ווענדונג צו דער סאציאליסטישער מאגיסטראט־מערהייט און צו לאווניק יאעל).

עס איז שוין באלד 4 יאהר, זייט דער איצט־פערפליכטענדער דעקרעט וועגען לאקאטארען־שוץ איז אין קראפט און פונדעסטוועגען אמפערן זיך נאך אלס טויזענטער ווירטסלייט מיט זייערע לאקאטארען וועגען דער סומע פון גרונט־דירה־געלט.

מיר ריידען שוין נישט וועגען נייע בנינים — דא הערשט דאך שוין גאר א ווילקיר — נאר אפילו מיט די לאקאלען, וועלכע אונטערליגען אהן א ספק יא שוין דעם דעקרעט, איז די לאגע אויך נישט פיל בעסער.

אייגענטליך איז דער ענין וועגען פעסטשטעלען דאס גרונד דירה־געלט גאר נישט אזוי קאמפליצירט און דעריבער וואלטען די אלע סכסוכים ביי אנ׳אויפריכטיגען ווילען גאנץ לייכט זיך איינגעגעבען צו ערלעדיגען. זאגט דאך דער ארטיקעל 5 גאנץ בפירוש, אז דאס לויפענדע דירה־געלט ווערט אויסגערעכענט לויט דער סומע רובל, וויפיל דער לאקאל איז געגאנגען אין יוני 1914. האט זיך דער לאקאטאר ערשט שפעטער אריינגעצויגען, קאן מען דעם דערמאנטען אומשטאנד בעווייזען דורכ׳ן דירעקטען עדות־זאגען פון דעמאלדיגען לאקאטאר אדער דורך א געשלאסענעם קאנטראקט, עווענטועל אנ׳אנדערען מאסגעבענדען דאקומענט.

בלויז אין דעם פאל, ווען דערזעלבער לאקאל איז אין יוני 1914 נישט געווען פערדונגען, דאס דירה־געלט איז געווען צו הויך ארויפגעשרויפט, אדער דער בעשטאנד פון לאקאל האט זיך דורך דער צייט געענדערט — דארף דאס גרונד דירה־געלט פעסטגעשטעלט ווערען דורכ׳ן שידס־אמט (אורזשאנד ראזיעמטשי) אדער געריכט אויפ׳ן סמך פון א ווויזיע פון א ספעציעל דעלעגירטער קאמיסיע. די אויפגאבע פון אזא קאמיסיע איז צו זאגען איהר מיינונג, וויפיל אזא לאקאל איז געגאנגען אדער האט געקאנט געהן אין יוני 1914 אין בעטרעפענדען ראיאן.

א פערשטענדליכע זאך, אז געוויסענהאפט ערפילען די אנפערטרויטע אויפגאבען קאן נאר אזא קאמיסיע, וואס איז פריינדליך געשטימט און האט פערשטענדניש פאר די אינטערעסען פון די לאקאטארען, אין ערגסטען פאל דארף זי געפונען א פשרה צווישען די פערלאנגען פון הויזווירט און פארשלאגען פון לאקאטאר.

די טאג־טעגליכע פראקטיק בעווייזט אבער, אז נישט אלע מאל שטעהען די בעשטימטע קאמיסיעס אויף דער געהעריגער הויך, וועלכע איז נויטיג, בכדי אויסצופיהרען אזא פעראנטווארטליכע פליכט. גאנץ אפט שטעלען זיך די קאמיסיעס אין גאנצען אויף דער זייט פון די בעלי־בתים. נאכמעהר: אונז זענען בעקאנט אייניגע פאלען ווען די קאמיסיעס האבען אבגעשאצט די וויזיטירטע לאקאלען בעדייטענד טייערער, וויפיל די ווירטסלייט האבען אפילו אליין געוואלט.

דערמיט ערקלערט זיך טאקע, פארוואס די ווירטסלייט רייסען זיך אזוי צו ערלעדיגען אלע אזעלכע סכסוכים מיט זייערע לאקאטארען דוקא דורך קאמיסיעס, הגם דאס גרונד־דירה־געלד איז שוין פעסטגעשטעלט געווארען אדער קאן פעסטגעשטעלט ווערען אויך אויף אנ׳אנדערען אופן.

אויב מיר ווילען, אז דער קאמיסיע־אפאראט זאל פארוואורפלאז פונקציאנירען, מוז ער גענצליך איבערגעבויט ווערען אזוי, אז ער זאל פערדינגען דעם פולען צוטרוי קודם־כל מצד די ברייטע שיכטען לאקאטארען, מיט וועמענס גורל, ס׳איז אייגענטליך פערבונדען זיין גאנצע טעטיגקייט.

יעדע קאמיסיע, אלץ איינס, צי ביים אורזשאנד ראזיעמטשי, צי ביים געריכט מוז אונבעדינגט בעשטעהן מינדעסטענס פון 3 נישט קיין שטענדיגע אזוי גערופענע „פראפעסיאנעלע" זאכקענער, נור אויסגעטיילטע דורכ׳ן שטאט־ראט רעפרעזענטאנטען פון דיביידע פעראינטערעסירטע צדדים מיט א נייטראלען סופערארביטאר אן דער שפיץ.

די לאקאטארישע אינטערעסען דארף אין אזא קאמיסיע פערטרעטען ווערען נישט בלויז דורך א לאקאטאר, נור דער דאזיגער לאקאטאר מוז אויך בעקאנט זיין דער ברייטער עפענטליכקייט אלס דרייסטער עהרליכער און אויסגעפרובטער פערטיידיגער פון דער זאך פון די ברייטע בעפעלקערונגס־שיכטען. דעם פעראנטווארטליכען מאנדאט פון א סופער־ארביטער דארפט מען אנפערטרויען נאר אזא פערזאן, וועמענס עפענטליכע שטעלונג און ביז אהעריגע טעטיגקייט גיט א גענוגענדע גאראנטיע, אז ער וועט האנדלען אביעקטיוו און געוויסענהאפט.

פאר דער טובה פון דער זאך איז געוואונשען, אז אלע 3 מיטגלידער, וואס בעטייליגען זיך אין דער קאמיסיע זאלען אליין זיין איינוואוינער פון זעלבען קווארטאל, וואו זיי דארפען אמטירען.

אין זין פון אט די נאר וואס אנגעצייכענטע פאסטולאטען מוז ווי אמשנעלסטען ווער דערמאנטער קאמיסיע־אפאראט רעארגאניזירט ווערען.

דאס איז איינע פון די וויכטיגסטע אויפגאבען, וואס די סאציאליסטישע מערהייט פון לאדזער מוניציפאליטעט קאן און דארף ערפילען לטובת די גרויסע מאסע לאקאטארען.

בעזונדערס דארף זיך מיט דעם ענין פעראינטערעסירען דער לאווניק פון דערמאנטען רעסארט ה׳ אלעקסאנדער יאעל, וועלכער האט זיך אין משך פון זיין לאנגיעהריגער ארבייט אויפ׳ן קאמונאלען און געזעלשאפטליכען געביט קונה שם געווען אלס ענערגישער טוער, וועמען די אינטערעסען פון די ברייטסטע מאסען זענען נאהענט, אז ער זאל אויפפרישען די אטמאספער אין אורזשאנד ראזיעמטשי און אוועקשטעלען דארט געזונטע בעציהונגען.

י. אינפעלד.

Dr. RACHELA LEWI

ספעצ. פאר קינדער־קראנקהייטען

פאנסקא 24, טעל. 42-72

נעמט אן פון 1 ביז 3 נאכמיטאג.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר אויערען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקהייטען.

קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-31.

שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17
פון 10—11 און פון 2 3.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ׳אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט איינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 27. דעצעמבער 1927.

6665. I. Ł.

אין די אויספיהר־תקנות צו דער פערארדנונג וועגען אינדוסטרי־געזעץ איז נישט פערהאן קיין ענטפער צי האלביעהריגע פאטענטען פון 1927 וועלען אנערקענט ווערען פאר גענוגענד.

6666. אנ׳איבערגעגעבענער לעזער פון בזשעזשינער.

א 4. קאטעגאריע פאטענט קאן מען אויסקויפען אויף אנ׳אונטערנעמונג, וואס געפינט זיך אין א לאקאל, וועלכער טראגט נישט דעם כאראקטער פון א געוועלב, נאר פון א בודקע. אויף א 4. קאט. קאן מען אויך נישט בעשעפטיגען קיין אנגעשטעלטע.

6667. ג. ר.

לויט׳ן ארטיקעל 14 פון האנדעלס־קאדעקס קאן דאס געריכט פעראָרדנען צו צושטעלען די האנדעלס־ביכער און אינוועטאר בלויז אין די פאלען, ווען עס האנדעלט זיך וועגען ענינים פון ירושות, שותפות, צוטיילונג פון שותפות און אופאדלאשטש.

6668. א לעזער פון פזשעיאזד.

ס׳איז א פראגע צי איהר האט אריינבעטראגען אין שטייער־אמט א גרעסערע סומע, ווי איהר זענט געווען פערפליכטעט לויט אייער אייגענעם איינזעהן אדער לויט דער אויפפאדערונג פון דער שטייער־מאכט. אין ביידע פאלען דארפט איהר זיך ווענדען מיט א מאטיווירטע בקשה אין זעלבען שטייער־אמט, ווי דער געצאהלטער שטעמפעל־אפצאהלאיז געמאכט געווארען. אין ערשטען פאל האט איהר צייט 1 יאהר אין צווייטען פאל דארפט איהר עס טון אין משך פון 1 חודש.

6669. א טעגליכער לעזער פון ראדוואנסקא.

6670. פישער.

6671. ג. ד.

6672. א לעזער פון אלטשטאט.

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פערזענליך ווענדען צו אונזער יוריסט אין רעדאקציע פון 3—4 טעגליך מיטברענגענדיג די צייטונג.

6673. י. ג—ל.

אין ביידע פונקטען האט מען אייך שלעכט אינפארמירט. דאס צאהלען אלימענטען מצד א מאן דער פרוי איז נישט קיין אבסאלוטער פליכט נאר איז אפהענגיג פון די אומשטענדען אויף וויפיל דער מאן איז ביכולת צו צאהלען און די פרוי נויטיגט זיך אין זיי. וואס שייך ווייטער דער פליכט פון פאטער צו געבען אלימענטען פאר׳ן קינד איז וועניג, וואס דער פאטער זאגט, אז ער וויל עס נעמען צו זיך, בכדי ער זאל בעפרייט ווערען פון צאהלען, נאר עס איז ווייטער אפהענגיג פון דער הסכמה פון געריכט.

6674. י. ק. פריינד.

ס׳וואלט געווען א פראגע וועגען צאהלען לויט א הויכען פראצענט־סוס, ווען איהר וואלט געווען א סובלאקאטאר, קוים זענט איהר א לאקאטאר, קאן דער הויזווירט נישט אויסנוצען דעם אומשטאנד, וואס אייער צימער איז געווארען אפגעטיילט פון א גרויסער דירה, בכדי איצט צו פאדערען דירה־געלט פאר אייער צימער לויט׳ן פראצענט־סוס פאר דער דעמאלטדיגער גרויסע דירה.

נייעס פאר לאדז! **בעקאנטמאכונג.** נייעס פאר לאדז!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז דאס

פעראייניגטע קאלעגיום פון

פאטאגראפען־אנגעשטעלטע

האט ערעפענט אין לאדז, קאנסטאנטינער 33 (פראנט, 2־טער שטאק) א ספעציעלע ווערקשטעל פון פערגרעסערונגס־בילדער (פארטרעטען).

אנ׳אריגינעל פארטרעט, ראפעלט רעטושירט 35X45 צום פרייז פון 8 זל. א שטיק. כדי צו בעקענען דאס געעהרטע פובליקום מיט אונזער קונסטלערישער ארבייט, מאכען מיר א פראבע־פארטרעט ריזעלבע גרויס צום פרייז פון 3 זל. א שטיק. עס ווערען אויך אנגענומען אלערליי אויפנאהמען אין דער שטאט, ווי אויך אלע ארבייטען, וואס האט א שייכות מיט דעם פאטאגראפיע־פאך.

אכטעט נישט, וואס די פרייזען זענען שטוינענד ביליג, נור קומט און איבערצייגט אייך! דאס אטעליר איז אפען טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

Kolegjum Pracowników Fotograficznych w Łodzi,
Konstantynowska 33, front, II piętro. 909

ריהרענדע ראמאנטישע געשיכטע פון א משומדת / פון מ. גלאזערמאן

4.

דער גויאישער מאן.

איהר מאן האט געהייסען יאזאס סקוטשאס, און איז געווען פון דעם זעלבען דארף, ווי זי, נאך קינדווייז איז זי איהם זעהר געפעלען געווארען צוליב איהר שעהנקייט, און ער פלעגט זיך נאכיאגען נאך איהר, אבער שלמה׳קע, וועלכער פלעגט היטען איהרע טריט און האט געהאט געזונטע, אמת׳ע פויערשע פויסטען, פלעגט אויף איהם ווארפען א שרעק. דערנאך, ווען שלמה׳קע איז שוין אוועק אין אמעריקע, האט יאזאס סקוטשאס געמוזט געהען דינען ווייט אין מיליטער,—און זי איז פון איהם ווידער ניצול געווארען אויף א לענגערע צייט. ערשט, אז ער איז געקומען פון דינסט צוריק אין דארף, האט ער געפונען נחמה׳קען אליין, אהן איהר בעשיצער, און אין איהם האבען זיך אויפגעוועקט זיינע אלטע קינדערשע געפיהלען צו איהר... ער האט אבער לאנג נישט געקענט בעשליסען, ווי צוצוטרעטען צו נחמה׳קען, צו דער שעהנער „זשידאווקע", בפרט נאך, אז מען האט געשמועסט, אז זי האט שוין אנ׳אנדער חתן אנשטאט שלמה׳קען, א רייכען יודישען בחור פון יאנעווע, מיט וועלכען זי וועט קירצליך חתונה האבען. און פלוצלונג אזא וואונדער!... נחמה׳קע האט זיך געטויפט!... וואס דארף מען בעסער?... דאס האט די „הייליגע מוטער" אליין צוגעזעהן זיין פיין און אריינגעגעבען דער שעהנער „זשידאווקע" אזא גוטען געדאנק!... ער האט אויסגעגאסען זיין הארץ פאר׳ן גלח און איהם געבעטען צו העלפען און צו ווירקען אויף דער שעהנער משומדת׳טע, אז זי זאל ווערען זיין ווייב... דער גלח האט זעהר נעהאלטען פון יאזאס סקוטשאס, ווייל ער איז געווען א פרומער קריסט; איז דער גלח געווען זיכער, אז אט אזא פרומער קריסט, ווען ער וועט ווערען דער משומדת׳טעס מאן, וועט ער, דער גלח, קענען זיין רוהיג וועגען איהר, אז זי וועט אויך זיין גוט און פרום...

אין אמת׳ען אבער האט זיך אזאס סקוטשאס בעצויגען צו זיין ווייבעלע, די געוועזענע יודישע טאכטער, פיל ווייכער, אין רעליגיעזען זין, ווי דער גלח האט ערווארט. זי האט מיט איהם געלעבט צוועלף יאהר, און האט מיט איהם געהאט פינף קינדער, דריי זיהן און 2 טעכטער. ווייזט אויס, אז זיין ליבע צו דער שעהנער נחמה׳קע, אדער, ריכטיגער, צו דער שעהנער מאריע, האט אין איהם בעזיגט זיין פאנאטיזם, און ער פלעגט נישט שטארק פערלאנגען פון איהר, אז זי זאל געהן אין זיינע קריסטליכע וועגען, וועלכע זענען איהר געבליבען גאנץ פרעמד און אונסימפאטיש. אויף איהר לייב זענען נאך ביז היינט געבליבען טיפע צייכענס פון יענער צייט, ווען מען האט איהר מיט געוואלד געצוואונגען צו געהן מיט די גוטע קריסטליכע וועגען, און ער אליין, יאזאס, פלעגט עס נישט קענען מוחל זיין דעם גלח און זיינע מיטהעלפער פאר די אכזריות, מיט וועלכער זיי זענען זיך בעגאנגען מיט זיין שעהנער ווייב. ער, יאזאס, איהר מאן, האט געוואוסט, אז אין הארצען בענקט זי נאך יודישקייט, און וואלט גערן וועלען צוריק זיך איבערבעטען מיט איהרע עלטערן און מיט איהרע ברידער און שוועסטער,— און ער האט מיט איהר מיטגעפיהלט אין דער הינזיכט, דער מאן אליין, א פראסטער גוי, ווי ער איז געווען, האט ער איהר צוגערעדט, אז זי זאל זייערעביידענס קינדער לערנען ריידען יודיש, כדי זיי זאלען זיך קענען לייכטער פערשטענדיגען מיט יודען, אויב זיי וועלען עס אמאל ווילען.

זי ווערט אנ׳אלמנה און זאגט אויס די קינדער זייער לעבענס־סוד.

איהר מאן איז געשטארבען מיט ניין יאהר צוריק, נאך גאר אין די מיטעלע יאהרען, ער איז דערטרונקען געווארען, צוזאמען מיט דעם דאמפער, אויף וועלכען ער פלעגט טעגליך פאהרען אויף דער ווילִיע צווישען יאנאווע און קאָוונע. די פינף קינדער, וועלכע זענען איהר געבליבען פון איהם, זענען נאך דענסטמאל געווען קליין, און זי האט זיי געמוזט אליין ערנעהרען. איז זי געקומען מיט זיי אין קאָוונא; זי האט דא געארבייט אלס וועשין, און פלעגט זיך מיהען צו זוכען ארבייט הויפטזעכליך צווישען יודען, נישט דערצעהלענדיג קיינעם, אז זי אליין שטאמט פון יודען און אז זי איז דאס יענע משומדת׳טע פון דעם דארף ארום יאנעווע, מיט וועלכער עס האט מיט יאהרען צוריק געקלונגען די גאנצע געגענד. די קינדער זענען אונטערגעוואקסען. דעם עלטערן זוהן, אנטאנאס׳ן, האט זי אבגעגעבען צו א מולער; דער צווייטער, יאנאס, איז געווארען א בעקער; זי האט אזוי איינגעארדענט, אז זיי דינען אויך נאר ביי יודען; דער דריטער, איפאליטאס, איז נאך גאר קליין געווען, בשעת ער איז געווארען א פאסטוך, און געטריבען אין פעלד די יודישע בהמות פון קאָוונא. איהרע צוויי מיידלעך זיצען נאך פארלויפ ג אין דער היים און העלפען אונטער דער מוטער, וועלכע זיי אלע האבען אונענדליך ליב...

(פארטזעצונג קומט).

גאליציאנער יוד פערלירט זיין טאכטער אין ווין, און געפינט זי אין טשעכאסלאוואקיע.

א מלחמה-טראגעדיע, וואס איז אלט צעהן יאהר.

דער וועלט-קריג, וועלכער האט צעריסען טויזענטער פאמיליעס און פארווארפען די איינצעלנע טיילען זייערע אין פערשידענע, ווייטע מקומות, האט געשאפען א סך פאמיליע-טראגעדיעס, וואס ציהען זיך נאך ביז צום היינטיגען טאג. נאך היינט, צעהן יאהר נאכ'ן קריג, קומט עס פאר, אז הונדערטער פאטערס און מוטערס זוכען ארום זייערע פערלוירענע קינדער און קינדער קאנען נישט געפינען זייערע עלטערן. אין א סך פאלען האבען די קינדער אפילו נישט מעהר זייערע פריהערדיגע נעמען, ווייל מען האט זיי, נישט וויסענדיג ווער זיי זענען, געגעבען אנדערע נעמען.

איך וויל דא דערצעהלען אזא געשיכטע וועגען א גאליציש מיידעלע, וואס איז אלס זעקס-יאהריג קינד פערלוירען געגאנגען. די דאזיגע געשיכטע קלינגט ווי א קינא-ראמאן, זי איז אבער אנ'אמת'ער קינדער-שיקזאל פון לעבען.

דער אנהויב פון דער געשיכטע שפילט זיך אפ אין דעם קליין גאליציש שטעטעל בעלז, וואס איז בעריהמט אין דער גאנצער וועלט א דאנק דעם „בעלזער רבי". דארט האט געוואוינט א לייטישער יוד, שמעון זאנדבערג, מיט זיין פרוי און קינדער. אין אנהויב קריג האט מען אויך דעם דאזיגען יודען אוועקגענומען אלס סאלדאט, בעת זיין פרוי מיט זייערע צוויי קליינע קינדער זענען פערבליבען אין בעלז, וועלכע איז אינצווישען פערנומען געווארען פון די רוסען.

שפעטער איז בעלז געווארען צוריק עסטרייכיש, אבער די רוסען פלעגען אפט דאס שטעטעל בעשיסען. איין קויל האט צופעליג געטראפען אין דער וואוינונג פון זאנדבערגס משפחה און האט זיין ווייב צעריסען אויף שטיקער.

די שרעקליכע בשורה איז אנגעקומען זאנדבערג'ן, וועלכער האט זיך געפינען אויפ'ן פראנט. ער האט זיך אויסגעבעטען א קורצען אורלויב און איז געקומען אהיים פונקט צו דער לויה פון זיין אומגליקליכער פרוי.

נישט וויסענדיג קיין עצה זיך צו געבען מיט זיינע צוויי קליינע יתומים-לעך, פון וועלכע איינע איז געווען לחלוטין בלינד, האט ער זיי אוועקגעפיהרט קיין ווין און זיי איבערגעגעבען אין א פליכטלינגס-היים. באלד דערויף האט ער געמוזט זיך צוריק אומקעהרען צום פראנט, כדי ווייטער צו „קעמפפען פאר זיין פאטערלאנד". דאס איז געווען אין יאהר 1916.

שמעון זאנדבערג'ס עלטערע מיידעל, אסתר, איז דעמאלט אלט געווען 6 יאהר זי איז געבליבען אין ווינער פליכטלינגס-היים די גאנצע צייט ביז צו דער איבערקעהרעניש. דאן איז אסתר זאנדבערג פלוצלינג פערשוואונדען, און קיינער האט נישט געוואוסט וואו זי איז אהינגעקומען.

דערווייל איז אסתר'ס פאטער, שמעון זאנדבערג, צוריקגעקומען פון שלאכטפעלד אהיים קיין בעלז. עס האט גענומען א שטיקעל צייט און ער האט זיך אויף די חורבות פון זיין אמאליגער היים אויפגעבויט א ניי הויז און זיך געשאפען א שטיקעל עקזיסטענץ. ער האט אויך געוואלט ברענגען צוריק זיין טאכטער אסתר — אבער צו זיין בראך האט ער איהר מעהר נישט געקאנט געפינען.

מען קאן זיך פארשטעלען דעם צער פון דעם פאטער, וועלכער האט פלוצלינג פערלוירען זיין איינציגע האפנונג אויף א שטיקעל פאמיליען-גליק.

אזוי זענען אוועק גאנצע אכט יאהר. דעם זומער האט שמעון זאנדבערג נאך אונטערנומען די לעצטע פראבע און, דורך זיינעם א ווינער פריינד, זיך געווענדעט צו די ווינער צייטונגען וועגען הילף. א פערשפרייטע ווינער צייטונג האט וועגען דעם פאל געשריבען, און אזוי ארום איז די זאך ווידער אויפגעפרישט געווארען. די ווינער פאליציי און די פערזארגונגס-אנשטאלטען האבען אנגעהויבען גרינדליך חוקר ודורש זיין, אבער גארנישט ארויסגעבראכט. דערווייל איז די זאך אנגעקומען צו אנ'אויפזעהערין פון אנ'אמאליגען קינדער-לאגער אין שטעדטעל הראדיש, אין מעהרען. דורך א צופאל האט די דאזיגע אויפזעהערין גראד געטראפען אין טראפוי איינעם פון די אמאליגע קינדער, און פון איהם איז זי געוואויר געווארען, אז אסתר זאנדבערג געפינט זיך איצט אין א יתומים-אנשטאלט אין אלמיץ אין טשעכא-סלאוואקיען.

ווי אזוי איז די קליינע אסתר געקומען פון ווין קיין אלמיץ? דער דאזיגער וועג איז געווען א לאנגער און און נישט קיין איינפאכער, און ער פערדינט פערצייכענט צו ווערען אין דער דאזיגער געשיכטע.

אין קריג איז מען מיט די קינדער נישט אומגעגאנגען בעסער ווי מיט די דערוואקסענע מענשען. טויזענדער קינדער זענען צוגרונד געגאנגען אין די רעגירונגס-אנשטאלטען דורך הונגער און קעלט און שלעכטע סאניטארע בעדינגונגען. אין פערשידענע פלעצער אין בעהמען און מעהרען האט די עסטרייכישע רעגירונג געשאפען ספעציעלע אנשטאלטען פאר היימלאזע קינדער, פון וועלכע די מייסטע האבען זיי מעהר נישט פערלאזט קיין לעבעדיגע. אזא קינדער-אנשטאלט איז אויך געווען אין אונגאריש-הראדיש, אין מעהרען, און אהין זענען אין יאהר 1917 געבראכט געווארען פון ווין טראנספארטען קראנקע קינדער, צווישען זיי אויך די אכט-יאהריגע אסתר זאנדבערג.

בעת דעם צוזאמענבראך, ווען הראדיש איז געווארען טשעכיש, איז די ארטיגע בעפעלקערונג בעפאלען דעם קינדער-אנשטאלט און איהם איינפאך אויסגעפליגדערט. אוועקגעטראגען פון דארט די קליידער, די וועש, די בעטען און די שפייז. די עסטרייכישע אויפזעהערינס האט מען משלח געווען צוריק קיין ווין. געבליבען זענען אין אנשטאלט בלויז צוויי וועכטערינס, וועלכע האבען בשום אופן נישט געוואלט איבערלאזען אליין די קראנקע קינדער. דערווייל איז צווישען די קינדער אויסגעבראכען א גריפ-עפידעמיע. מען האט די פיבערנדע קינדער גענומען און אריינגעפאקט אין די צוגען און אוועקגעשיקט — וועמען קיין פוילען, וועמען קיין ניקאלסבורג און וועמען אין אנדערע ערטער. דערביי האט מען פערלוירען יעדען קאנטראל און פערניכטעט אלע פאפירען און מעהר נישט געוואוסט וועגען וועמען עפעס צו זאגען.

אין דער דאזיגער בהלה איז אסתר זאנדבערג געבראכט געווארען קיין אלמיץ און איבערגעגעבען געווארען אין דעם דארטיגען תומים-אנשטאלט, וואו זי געפינט זיך נאך ביז צום היינטיגען טאג.

עס איז שווער צו בעשרייבען די פרייד פון דעם פאטער, בעת ער איז איבערראשט געווארען מיט דער פרעהליכער בשורה וועגען זיין ווידער-געפונענער טאכטער. דער פאטער איז פערשטעהט זיך, באלד געפאהרען קיין אלמיץ. ער האט אבער נישט מעהר דערקענט זיין טאכטער, וועלכע איז היינט שוין א דערוואקסענע זעכצעהן-יאהריגע מיידעל. ערשט דורך דער אויפפרישונג פון אלטע זכרונות און יוגענט-ערינערונגען האט ער זיין קינד צוריק געוואונען און אויפגעוועקט אין איהר די קינדער-ליבע.

לעת-עתה האט שמעון זאנדבערג נאך איבערגעלאזט זיין טאכטער ווייטער אין אלמיץ, וואו זי האלט גראד אינמיטען לערנען א מלאכה, די קונסט-שטיקעריי. אחוץ דעם איז ער אויך נישט אין די בעסטע פערהעלטנישען, אז ער זאל קאנען האלטען זיין קינד אינדערהיים. די הויפט-זאך איז אבער, וואס ער האט זיין קינד ווידער געפינען און שרייבט זיך אפט איבער מיט איהר.

מ. העניש.

Dr. H. Wolkowyski
זאכאדניא 57 (צעגעלניאנא 19)
טעלעפאן 37-70
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעהמט אן פון 1—2 און פון 4—8 אבענד, פאר פרויען פון 4—5 אין א ספעצ. ווארטע-זאל.

Dr. PRYBULSKI
זאוואדזקא 1, טעל. 25-38.
וועגערישע און האר-הויט-קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר אויספאל), רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אבענד
דאמען פון 4—5 נאכם.
ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Med. I. WEINBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02.
אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאכמ.

דער האנדעל מיט לעבעדיגע סחורה.

(ענדע פון 3-טע זייט).

און דעטראיט, ווערען אין ניו-יארק נישט טאלערירט. עס שוויבעלט און גריבעלט מיט אוממאראליטעט אין ניו-יארק, אבער אונטער דער מאסקע פון טויזענדער שלייערן.

אין די וועסט-שטעט איז עס קיין נאווינע נישט אפילו היינט צו טאג, צו געפינען אונמאראלישע הייזער, וואו עס געפינען זיך שטענדיג פון 10 ביז 15 אומגליקליכע מיידלעך. אנ'אפיציעלער ראפארט פערעפענטליכט מיט איניגע מאנאטען צוריק, האט בעוויזען, אז אין רעכטען צענטער פון דעטראיט געפינען זיך הונדערטער אזעלכע פלעצער. אין ניו-יארק, אויב די אויסגעלאסענע וויל בעטרייבען איהר שאנדהאפטע פראפעסיע, מוז זי על-פי-רוב, אנטרייבען איהרע נעשעפטען אינדיווידועל. די נאכט-קלובען און אנדערע צווייפעלהאפטע רעסטאראנען, זענען זייער ווירקונגס-קרייז. מען דארף אבער נישט פערגעסען, אז אין פאל פון ארעסט איז דער מאן, וועמען זי פאנגט אין איהר ליבענעץ, פאר'ן געזעץ כמעט פונקט אזוי שולדיג ווי זי אליין.

אין אנבעטראכט פון אלע פאקטארען, וואס שפילען אין דער היינטיגער געזעלשאפט א ראלע אין דער אוממאראליטעט, וואלט עס געווען צו אפטימיסטיש צו גלויבען, אז די פעלקער-ליגע וועט באלד ברענגען דערצו, אז די עפענטליכע מיינונג זאל צווינגען, אוממאראליטעט זאל אויסגעראטען ווערען. דער איבעל איז צופיל איינגעווארצעלט אין דער געזעלשאפט און אינ'ם מענשען גופא, אז מען זאל איהם אויסראטען מיט א שטריך פון א פען. אבער דער אמת האט שוין געטויטעט נישט איין סאציאלע צרה — און וואס מעהר ליכט עס וועט געווארפען ווערען אויף די נידריגע סוביעקטען, וועלכע לעבען פון פרויען-שאנד, אלץ קורצער, היסטאריש גערעדט, וועט זיין זייער ממשלה.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען, מיט היילונגס-קווארץ לאמפען (האר-אויספאל).
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אבענד.

אין די ציין פון טיגער.

סענסאציאנעלער ראמאן

פון מאריס לעבלאן

31)

— ניין דאס איז נישט אמת... דאס האב איך נישט געטון... איך שווער אייך ביי אלעם הייליגען... איך וועל עס נישט איבערלעבען... איך וויל בעסער שטארבען איידער זיצען אין טורמע... ריך וועל זיך דער'הרג'ענען...

זי האט געהאט אויגען פול מיט שגעון. מיט דער גרעסטער אנשטרענגונג פון ווילען האט זי זיך אויפגעהויבען. ווי נאר זי האט זיך אוועקגעשטעלט אויף די פיס איז זי אנידערגעפאלען א פער'חלש'טע.

בעת מען האט זי געמינטערט, האט מאזע א ווארנק געטון צו פערענא'ן און שטיל איהם איינגערוימט:

— שעף-לעבען, זייט מוחל און מאכט פיס.

— וואס הייסט, איך מעג שוין?

— זייט אזוי גוט און גיט א קוק אויף דעם פערשוין, וועלכער איז דא אהער אריין מיט צעהן מינוט צוריק, און רעדט איצט מיט'ן פרעפעקט.

— צום טייוועל! — האט פערענא אויסגערופען, א בליק טוענדיג אויף א דיקען רויטען פערשוין, וועלכער האט פון איהם א לענגערע צייט אנ'אויג נישט ארויסגעלאזט — דאס איז דאך דער פאליציי-קאמיסאר וועבער!

— יא אזוי איז עס! און וואס ערגער איז — איז דאס, וואס ער האט אייך דערקענט. ער האט תיכף אין אייך דערקענט ארסען ליופענען. פאר איהם איז נישטא קיין פערשטעלעניש. ער האט א שארף אויג! דערמאהנט אייך נאר אדרבא, אין אלע שפיצלעך, וואס איהר פלעגט איהם אפטון, און טוט א טראכט, צי וועט ער איצט נישט אדורכלאזען די געלעגענהייט אייך ווי געהעריג אפצודאנקען...

— ער האט שוין מתרה געווען דעם פרעפעקט?

— אודאי יא, און דער פרעפעקט האט שוין בעפוילען מיינע קאלעגען זיי זאלען אייך נאכשפירען. ווען זיי וועלען בעמערקען, אז איהר ווילט זיך ארויסגליטשען פון זייערע הענד, וועלען זיי אייך תיכף ארעסטירען.

— נו, אויב אזוי קאן איך דא גארנישט מאכען.

— וואס הייסט, מ'קאן נישט! מ'הארף זיי פיהרען אין באד אריין, און ארויס פון מארק.

— וואס זשע וועל איך דערפון האבען? איך מוז צו זיך אהיים געהן, און וואו מיין וואוינונג איז וויסען אלע.

— איך פערשטעה נישט! נאך דעם אלעם, וואס דא איז געשעהן, וועט איהר האבען די דרייסטקייט געהן צו זיך א היים?

— וואו זשע אנדערש זאל איך נעכטיגען? אונטער דער בריק?

— אבער כאפט דאס דער טייוועל! איהר פערשטעהט דאך סוף כל סוף, אז צוליב דער געשיכטע וועט מען מאכען א געוואלדיגען הארמידער, און מחמת איהר זענט שוין שטארק קאמפראמיטירט, וועט זיך אלץ א וועגדט טון געגען אייך.

— נו, טא איז וואס?

— לאזט איבער דעם ענין צו אלדי שווארצע יאהר...

— און די מערדער פון די מארנינגטאר'ס און פון די פאוויל'ס?

— די פאליציי וועט זיך שוין מיט זיי מתעסק זיין.

— ביזט א שוטה אלעקסאנדער!

— טא ווערט כאטש צוריק ארסען ליופען דער אומדערזעהענער, דער נישט דערגרייכבארער, און קעמפט, ווי איהר האט אנומעלט געקעמפט! אבער, ווי גאט איז אייך ליב, פערבלייבט נישט אין פערענא'ס פעל, ווייל דאס איז א צו שטארקע סכנה פאר אייך! און דער-עיקר זאלט איהר זיך נישט פערנעהמען מיט אפיציעלע ענינים, אין וועלכע איהר זענט פעראינטערעסירט.

— וואס הייסט עפיס, איך בין נישט פעראינטערעסירט? און די צוויי הונדערט מיליאנדלעך? אויב פערענא זאל זיך נישט איינהאלטען פעסט אויף זיין פאזיציע, וועלען די דאזיגע צוויי הונדערט מיליאן גאר צו איהם נישט פערשמעקען. דאס איז דאך די איינציגע געלעגענהייט, וואס מאכט זיך מיר צו פערדינען אויף אנ'ערענטליכען אופן א פאר גראשען! ווען דאס זאל מיר נישט געראטען, וואלט דאך עס געווען אמת פאטאל.

— און אויב מ'וועט אייך ארעסטירען.

— מ'וועט מיך נישט ארעסטירען! ליופען איז געשטארבען!

— וואס טויג מיר, וואס ליופען איז געשטארבען, אז פערענא לעבט...

— אז מען האט מיך היינט נישט ארעסטירט, בין איך שוין רוהיג.

— אזוי-צו-אזוי, בעפעהלען זענען שוין ארויסגעגעבען. מען וועט ארומרינגלען אייער הויז, און מ'וועט אייך אפהיטען טאג-ווי-נאכט.

— זעהר גוט! וועל איך רוהיג שלאפען!

— אבער א שלאק זאל עס טרעפען, אויף וואס רעכענט איהר אייגענטליך?

— איך רעכען אויף גארנישט, אלעקסאנדער. איך בין נאר זיכער, אז זיי וועלען נישט האבען די העזה מיך צו ארעסטירען.

— וועבער וועט זיך א סך אפשטעלען...

— איך לאך פון דיין וועבער. אהן א געהעריגען בעפעהל וועט מיר וועבער גארנישט טון.

— וועט מען איהם געבען דעם בעפעהל!

— א בעפעהל מיך נאכצושפיאנירען — יא, אבער נישט צו ארעסטירען. דער פאליציי-פרעפעקט איז לגבי מיר צו ווייט אוועק, און ער מוז מיך איצט אונטערשטיצען. עס זענען נאך דא אנדערע טעמים, ווי דהיינו דאס, אז דער ענין איז אזוי קאמפליצירט, אזוי פערפלאנטערט, אז איהר וועט פון איהם נישט ארויסקריכען פריהער אדער שפעטער וועט איהר מוזען אנקומען צו מיין הילף. בלויז איך וואלט געקאנט קעמפען געגען אזעלכע געגנער, ווי די ברעכער ווייזען זיך אויס צו זיין. איך ווארט אלזא, אויף דיין וויזיט, אלעקסאנדער!

(פארטזעצונג קומט).

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 20 grudnia 1927 r.

Wesoły dramat w 8 akt.

PAT i PATACHON

JAKO WŁADCY (PODPORY TRONU)

NAD PROGRAM aktualny film p. t.:

Marszał. Piłsudski w Genewie

Dla młodzieży początek seansów o godz. 2 i 4 pp.

Następny program: „METROPOLIS" od 1-go stycznia

Ceny miejsc: dla dorosłych: I—70, II—60, III—30 gr. dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

א פאכמאן

פון דער שטרימפּ-בראַנזשע, וועלכער אַרבייט אויף אייגענע האַנד-מאַשינען און גיט אַרויס צו אַרבייטען אויף קראַפט-מאַשינען פערשידענע זאָרטען, — זוכט אַ קאמפּאַניאָן מיט עטוואָס קאַפּיטאַל. 155

אָפּערטען פאַר „M. A." אין אַדמיני. פון „נ. פ."

די פּערוואַלטונג פון דער לאָדזשער יודישער קהלה

מאַכט בעקאַנט, אַז דער 5-טער טייל פון עטאַט=רעגיסטער אויף 1926, וואָס ענטהאַלט די עטאַט-פליכטיגע פון די גאַסען: אַלעקסאַנדראָווסקאַ, אַלעקסאַנדער שאָסע, אַלעקסאַנדריסקאַ, באַזאַרנאַ, באַלוטער רינג, בזשעזשינער, צעגלאַנאַ, צימער, דאָלנאַ, דוואָרסקאַ, דרעוונאָווסקאַ, דאָמבראָווסקאַ, ענגלאַ, פייפערא, פישער, פראַנציסקאַנער, גאַפּלאַנסקאַ, גראַסמאַן, גענשאַ, גלוכאַ, הויזלער, העניקא, יאַקובאַ, יערוזאַלימסקא, יאָסעלעוויטשאַ, קאַמיענאַ, קיעלמאַ, קיעלבאַכאַ, קאַשטשעלנאַ, פּלאַץ קאָשטשעלני, קרוטקאַ (באַלוט), קרוטקאַ-פראַנציסקאַנסקאַ, קרוטקאַ-לוואָווסקאַ, קאַרווינסקאַ, קושיזשאָווע, לוטאָמירסקאַ, לאַגעווניצקאַ, מאַרשאַלקאָווסקאַ, מלינאַרסקאַ, מאַרישינסקאַ, מיצקיעוויטשאַ, מאַגיסטראַצקאַ, נאָוואַקאַ, נ. לאַגעווניצקאַ, אָגראָדאָוואַ, אָרלאַ, פּאָמאָרסקאַ, פּוֹלנאָצנאַ, פּיעפּשאָוואַ, פּאָדזשעטשנאַ, 28. פּ. קאַניאָווער שיסער, פּל. דאָמבראָווסקי, רייטער, ריבנאַ, סקלאַדאָוואַ, ספּאַצעראָוואַ, סאָלנאַ, אַלטער רינג, סטאָדאָלניאַנאַ, סמוגאָוואַ, שאָפּענא שקאָלנאַ, טראַמוואַיאָוואַ, וואָלבאָרסקאַ, וועסאָלאַ, וויעזשבאָוואַ, וועגלאָוואַ, זאַקאָנטנאַ, זאַווישאַ, זיעלאָנאַ (באַלוט), זשאַביאַ, זשוראַוויאַ, אויך די רעשט עטאַט-צאָהלער פון די גאַסען: אַל. קאָשטשושקי, אַל. 1. מאַי, אַנדזשעיאַ, צעגעלניאַנאַ, גדאַנסקאַ, גלובנאַ, גורני רינעק, יוליושאַ, קילינסקי, קאָנסטאַנטינער, קאָפּערניקאַ, קרוטשאַ, ליפּאָוואַ, נאַרוטאָוויטשאַ, נאָוואָמיעסקאַ, נ. צעגעלניאַנאַ, נ. טאַרגאָוואַ, נ. זאַזשעווסקאַ, פּיעטריקאָווער, פּיראַמאָוויטשאַ, פּרייהייטס-פּלאַץ, פּאָלודניאָוואַ, פּרזשעיאַזד, פּוסטאַ, ראָקיטשינסקאַ, ראָקיטשינער שאָסע, רזשגאָווסקאַ, שעראַדזקאַ, 6-טען אויגוסט, שענקעוויטשאַ, סקווערשאָוואַ, טאַרגאָוואַ, טראַוגוטאַ, שייבלער'ס מאַרק, וואָלטשאַנסקאַ, ווסכאָדניאַ, זאַכאָדניאַ, זאַוואַדזקאַ, זיעלאָנאַ, גרינער מאַרק, זגיערסקאַ, זאַמענהאָפאַ און זשעראָמסקיעגאָ — ווערען אויסגעלעגט, לויט די עקזיסטירענדע פאָרשריפטען, צום אַדורכזעהען אין קהלה-קאַנצעלאַריע (פרייהייטס-פּלאַץ 6) אין משך פון 8 טאָג, ד. ה. פון'ם 27. דעצעמבער ה. י. ביז צום 4. יאַנואַר 1928 איינשליסליך אין די שעה'ן פון 9—12 מיטאָג.

רעקלאַמאַציעס וועלען אָנגענומען ווערען ביז צום 13. יאַנואַר 1928 איינשליסליך. שפּעטערדיגע רעקלאַמאַציעס וועלען נישט ווערען בעריקזיכטיגט.

לאָדז, דעם 27. דעצעמבער 1927.

147

אַ טיכטיגער

יונגערמאַן

בעקאַנט אין דער מאַנופאַקטור-בראַנזשע, איז אויך אַ גוטער האַנד-שרעטער, זוכט אַ פּאָסטען געגען אַ קליינעם לוין. אָפּערטן אונטער „ש. פּ." אין אדמ.

אַ נייע דאַמסקע

נייי-מאַשין

איז פּרייזווירדיג צו פערקויפען. צו ערפאַהרען ביי בריקמאַן, ווסכאָדניאַ 2.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27, tel. 51-78.

הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

Akuszerka

S. Nirenberg

טעלעפאָן 29=68

בזשעזשינער נ' 20,

פראָנט, 3-טען שטאָק

ערטיילט בעראַטונגען פאַר דאַמען.

Dr. med.

A. ROZENBLIT

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

Aleje Kościuszki 22

telefon 316.

נעהמט אָן פון 6—8 אָוו.

כ'זוך א שותף

מיט אַ קאַפּיטאַל פון 500 ביז 600 דאָל. צו פאַבריקאַציע. איך אַליין בין אַ גוטער פאַכמאַן, כ'בעזיץ אַ וועבערײַ ווי: שטיהל, טרייבּ- און שפּול-מאַשינען. כ'האָב אַ געוועלב אין דער האַלע און פערמאָג אויך אַ ביסעל געלד. אָפּערטען אין אַדמיניסטר. אונטער „שותף".

Dr. med.

L. Pikielny

ספּעציאַל-אַרצט פאַר רען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען

Nawrot 8

telefon 19-90.

נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד

וואָרנונג.

צוליב דעם, וואָס איך האָב פערגעסען אויפצושרייבען מיין זשיראָ אויף אַ וועקסעל פון אויסשטעלער טוביה גרינבלאַט אויף דער סומע פון 50 זל. אָהן טערמין, וואָרן איך, אַז ווב דער וועקסעל וועט נישט בעצאָהלט ווערען, וועל איך פאַר מיין זשיראָ נישט טראָגען קיין שום פעראַנטוואָרטליכקייט. דעם וועקסעל ערקלער איך פאַר אומגילטיג. י. ח. גוטמאַן, אָגראָדאָוואַ 3. 146

Dr. med.

WOLF EYCHNER

נערווען- קראַנקהייטען און עלעקטריע

זגיערזשער 11 טעל. 72-34.

נעהמט אָן אין דער לעטשניצע: פּעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאַכמ. אין דערהיים פון 6-8 אָוו.

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-קראַנקהייטען, ניגעריש(?) עבע, רענטגענ-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעמט אָן פון 12—3 נאַכמ. און פון 6—9 אין אָוונד.

לעטשניצע פרייזען.

Dr. med.

NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34

tel. 59-40.

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהה. בעהאַנדל. פון מענער-שוואַכע

נעמט אָן פון 5—9 אָוונד.

Dr. med.

H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.

רוג זאַכאָדניע טעל. 66 49

צאָהן-כירורג

ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי געשוועלסטען, געטענס, דזשאַנגעס, צאָהן פיסטולעס א.אַ.וו. נעמט אָן פון 1½—5 זונטאָג און יום-טוב פון 10—12

Dr. HELLER

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען.

2 נאַווראָט 2

נעמט אָן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4-8 אָוו. פאַר פרויען ספּעציעל פון 4 5 נאָכמיטאָג. פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

וויכטיג פאַר בעל=שמחות

איך גיב אויף אָבנויץ

געפעסער, גאָפּעל, לעפעל, מעסער, וויינער-שטיהל

א. אַ. וו. — צו ביליגע פרייזען! — עכט כשר! — מיט אַכטונג

פרידוואַלד, פּאָלודניאָווא 10.

בעמערקונג: דער זאַל ווערט אויך אָבגעגעבען אויף חתונות. 135

HEMOROIDY

STAN ZAPALNY · KRWAWIENIE

SWĘDZENIE

USUWA

HEMORIN-KLAWE

Specialista dla przepukliny

Wynalazca patent. bandaży

מיט 20-יעהריגער פּראַקטיק בעקאַנטער ספּעציאַליסט ראַפּאַפּאָרט האָט ערעפנעט אַ פיליאַלע אין לאָדז און נעהמט אָן ליידענדע אויף פערשידענע געבּרעכליכקייטען און קערפּער-פערקריפּלונגען, ווי: 1) לייבּטען-ברוכען, וואָס פאַלען אַריין אין פיס (אייער-ביטעל) נאַבעל-ברוכען, בויך-ברוכען, געבער-מוטער-ברוכען, אויך גאַל-שטיינער, העננג-בויך א.ז.וו. ס'ווערט געהיילט מיט די נייעסטע ספּעציאַל היילבאַנדאַזשען פון אייגענער ערפינדונג, וואָס איז געוואָרען אָנערקענט דורך מעהרערע פּראָפעסאָרען, 2) פערקרומטע פּלייצעס (הויקערס) לעהמונגען, געשוואָלענע פיס, העלפט דעם קראַנקען מיט די נייעסטע הייל-אַפּאַראַטען. בעשאַנקען אויך מיט אַ גאָלדענעם מעדאַל.

דיר. ראַפּאַפּאָרט נעהמט אויף ליידענדע ביי

גרינבוים, זגערזשער № 17 טעלעפאָן 42 - 64.

אויף פערלאַנג פון קראַנקע בעזוך אין דער היים און אין שפּיטאַל. | אייגענע ווערקשטעל

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 63=37

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	9½-12 4-5
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכט-קר.	12—2
ד"ר שפּירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—2
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	1—3
ד"ר בערגסאָן	פרויען און געבורט-הילף	3—4

פּיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינעשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפנעט געוואָרען אַ

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10—2 נמ.
ד"ר לאַזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	5—7

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

עלעגאַנט געקליידעט

קאָנט איהר נאָר געהן ווען איהר מאַכט זיך אַ מלבוש זאָלט איהר פריהער בעזוכען דאָס לאַנג עקזיסטירענדע געשעפט פון

יודישע לאַנגע מלבושים אָגראָדאָווא 8

ווי איהר בעקומט שטענדיג אויף לאַגער ווינטערדיגע, זומערדיגע און קינדער מלבושים פון די בעסטע סחורות. אָנ'אייגענעם ווערקשטעל מיט די בעסטע שנדייער-אַרבייטער.

בעמערקונג: אויף בעשטעלונגען בעזוך איך אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע סחורות. אויסנאַהמס-פרייזען פאַר חתונה-אויסשטעהר

חיים מאנדראווסקי 8 אגראדאווא 8

Dr. med.

BRAUN

פּאָלודניאָווא 28,

טעלעפאָן 26-40

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)

נעהמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוונד.

אין קאַנצעסיאָנירטען ביוראָ פון

דוד שפּירא

לאָדז, ווסכאָדניאַ 44, 3. שטאָק פראָנט

וועלכער איז דורך בעריהמטע יוריסטען עקזאַמינירט געוואָרען, ווערען אַלערליי ביטעס, קלאַגען, רעקורסען, קאָנטראַקטען, שותּפות-אַקטען א.ז.וו. לויט געזעץ ביליג דורכגעפיהרט.

דאָס ביוראָ עקזיסטירט זייט 1889 יאָהר.

הייל־פּעדאַגאָגישע קורסען

פאַר שוואַכבעפעהיגטע, שווערערציהבאַרע קינדער. שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען, טויבשטומהייט)

Dr. med.

A. Szmirgeld

נערווען-אַרצט

עלעקטריזאַציעס, ליכטהייל-אַפּאַראַטען

Cegielniana 6, tel. 51-89

נעמט אָן פון 5—7 אָוונד

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.